

**ZWIAZEK OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

C E R E M O N I A Ł
OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH

**Obowiązuje na podstawie uchwał nr 97/XI/2000 i 98/XI/2000
Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP**

Warszawa, 27 października 2000 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.
2. Zadania dla organizatora uroczystości w Ochotniczej Straży Pożarnej.
3. Hymn straży pożarnych.
4. Sygnał straży pożarnych.
5. Znak i flaga Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.
6. Zbiórka Ochotniczej Straży Pożarnej.
7. Ugrupowanie pododdziałów i pojazdów do uroczystego apelu.
8. Wprowadzenie flagi państwowej (związkowej) i sztandaru.
9. Raport meldunek.
10. Podniesienie flagi na maszt.
11. Poświęcenie i wręczenie sztandaru.
12. Poświęcenie sztandaru w kościele lub podczas mszy polowej.
13. Dekoracja Ochotniczej Straży Pożarnej odznaczeniem.
14. Wręczenie odznaczeń i wyróżnień.
15. Defilada.
16. Opuszczanie i odprowadzanie flagi.
17. Poświęcenie i przekazanie do użytku remizy, strażnicy.
18. Ślubowanie Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej bez sztandaru.
19. Ślubowanie MDP na sztandar.
20. Pasowanie członków Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej.
21. Ślub strażaka.
22. Pogrzeb ze strażacką asystą honorową.
23. Jubileusz Ochotniczej Straży Pożarnej.
24. Dzień otwartej strażnicy.
25. Przekazanie samochodu pożarniczego.
26. Wpisanie do honorowej księgi OSP.
27. Pożegnanie strażaków.
28. Pożegnanie sztandaru Ochotniczej Straży Pożarnej.
29. Zdawanie i obejmowanie funkcji w OSP.
30. Wyróżnienie toporkiem strażackim.
31. Uroczysta zmiana służby.
32. Wizyty w Ochotniczej Straży Pożarnej.

- Zał. Nr 1. Szczegółowe zasady udziału i zachowania w uroczystościach patriotyczno-religijnych.
- Zał. Nr 2. Chwyty sztandarem.
- Zał. Nr 3. Salutowanie sztandarem.
- Zał. Nr 4. Przykładowy scenariusz dla dowódcy uroczystości.
- Zał. Nr 5. Przykładowe wskazania dla orkiestry.
- Zał. Nr 6. Przykładowy szczegółowy przebieg uroczystości dla spikera.

Literatura

WSTĘP

Strażacki dorobek tradycje, mundur, dyscyplina, wola niesienia bezinteresownej pomocy i poświęcenie w obliczu zagrożenia stanowią wartości będące źródłem uznania oraz szacunku społeczeństwa. Właśnie uznanie społeczne zobowiązuje do godnego prezentowania OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ podczas takich uroczystości jak: jubileusze, nadanie sztandaru, oddanie do użytku strażnicy, sprzętu ratowniczego, ślubowanie i pasowanie członków młodzieżowych drużyn pożarniczych oraz uroczystości osobistych strażaków.

Podstawowym warunkiem godnego przeprowadzenia uroczystości jest przestrzeganie ceremoniału, który wskazuje organizację i przebieg różnych okolicznościowych wystąpień i spotkań.

Zgodnie z postanowieniami Zarządu Głównego Związku OSP RP do każdej OSP i wszystkich oddziałów Związku, kierowany jest niniejszy ceremoniał. Jego treść opisuje jedynie przykłady najczęściej występujących uroczystości oraz wskazuje ogólnie sprawdzone i akceptowane sposoby zachowań. Na potrzeby organizowanych uroczystości zawsze należy kierować się zasadami kultury, poszanowania godności człowieka, jego przekonań i sprawowanej funkcji. Dbać o honor munduru i sztandaru oraz okazywać szacunek seniorom strażackiej służby. Przestrzeganie między innymi tych zasad umocni znaczenie i prestiż ochotniczego strażactwa.

Każdy region kraju, każda OSP ma własne, specyficzne dla swojego środowiska tradycje wyrosłe z wieloletniej działalności ruchu strażackiego i jego wkomponowania w krajobraz swego środowiska. Właśnie te tradycje wzbogacają i uświetniają różne uroczystości, tworząc tym samym atmosferę podniosłości, należną ludziom działającym dla dobra społeczności lokalnych i Ojczyzny. Przy organizowaniu uroczystości i imprez dopuszcza się stosowanie elementów ceremonialnych, charakteryzujących dany region i wzbogacających treści niniejszego ceremoniału.

Zamiar zorganizowania uroczystości powinien być zawarty w treści uchwały władz OSP lub oddziału Związku, organizujących daną uroczystość. Uwzględniając rangę uroczystości (np. jubileusz, oddanie do użytku strażnicy, wręczenia sztandaru itp.) z treścią wymienionej uchwały należy zapoznać władze związkowe wyższego szczebla celem umieszczenia tej uroczystości w kalendarzu imprez.

W planowaniu organizacji i przebiegu uroczystości należy uwzględnić wybór miejsca uroczystości, gwarantujący godny jej przebieg z zachowaniem warunków bezpieczeństwa uczestników.

Mamy w naszych szeregach strażaków Państwowej Straży Pożarnej dobrze znających zasady zachowania się w mundurze, organizowania spotkań i uroczystości. Ich wiedzę, fachowość i doświadczenia należy wykorzystać przy opracowywaniu programu i scenariusza imprez. Zaleca się również powierzanie im odpowiednich funkcji w czasie uroczystości.

Nie sposób również wyobrazić sobie przygotowanie i przeprowadzenie imprezy odpowiedniej rangi, na odpowiednim poziomie bez pomocy przedstawicieli jednostek ratowniczo-gaśniczych i komend powiatowych Państwowej Straży Pożarnej.

Wcześniejsze przygotowania i szczegółowa analiza, nawet najdrobniejszych elementów ceremonii, to podstawowy warunek jej sprawnego przebiegu. Wyznaczenie odpowiednio predysponowanych ludzi do pełnienia odpowiedzialnych funkcji, ich oznakowanie i zabezpieczenie w techniczne środki umożliwiające i ułatwiające wykonanie zadań. Przestrzeganie regulaminowego i czasowego przebiegu uroczystości to drugi warunek sprawnego przebiegu imprezy.

Sprawny i prawidłowy przebieg uroczystości lub imprezy zależy od właściwie dobranych funkcyjnych, których liczba zależy od wielkości imprezy, zaproszonych gości,

impresz towarzyszących, liczebności OSP, ilości tych straży w gminie powiecie.

i w

Funkcyjni uroczystości:

Dowódca uroczystości odpowiedzialny jest za regulaminowe przeprowadzenie zbiórek, wyprowadzenie pocztów flagowego i sztandarowego, złożenie raportu, podniesienie flagi państwowej, wydawanie stosownych komend czyli dowodzenie pododdziałami od rozpoczęcia uroczystości do jej zakończenia. Jest przełożonym pozostałych funkcyjnych i pododdziałów biorących udział w imprezie. Odpowiada za regulaminowy jej przebieg.

Konferansjer-spiker odpowiedzialny jest za prezentację przebiegu imprezy zgodnie z opracowanym scenariuszem. Informuje społeczeństwo i gości o kolejności wydarzeń na placu, odpowiednio je komentując. Przypomina i informuje dowódcę uroczystości i osoby oficjalne o czekających ich zadaniach oraz kolejności ich realizacji. Prezentuje zebranych osoby oficjalne, informuje o przebiegu uroczystości, o wydarzeniach losowych, zgubach itp.

Dowódca służby porządkowej odpowiedzialny jest za ogólny porządek i bezpieczeństwo w czasie imprezy pomoc medyczno-sanitarną, udział w akcjach ratowniczych w czasie imprezy, zabezpieczanie parkingu, trasy przemarszu pododdziałów, oznakowanie tras dojazdowych do miejsca imprezy, bezkolizyjny powrót jednostek do rejonów zakwaterowania.

Kwatermistrz ustala obecność odznaczonych, wyróżnionych, przygotowuje do wręczenia odznaczenia, wyróżnienia, legitymacje itp. Odpowiedzialny jest za zabezpieczanie schronienia przed deszczem itp. osobom oficjalnym i uczestnikom uroczystości. Zapewnienia wszystkim posiłku w oznaczonym miejscu i czasie. Sprawuje opiekę nad zaproszonymi gośćmi.

Kapelmistrz zapewnia oprawę muzyczną imprezy.

Wiele splendoru i powagi uroczystości nadaje poświęcenie sztandaru, strażnicy, sprzętu pożarniczego, udział OSP w szyku zwartym w nabożeństwach kościelnych. Rolę wiodącą w tym zakresie spełniają kapelani strażactwa wg hierarchii kapelan krajowy, kapelan diecezjalny, kapelan jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnej.

Kapelan i miejscowy duszpasterz podejmują ustalenia w zakresie liturgii, w tym:

1. Kto będzie celebrazem Mszy Św.
2. Z ilu ludzi w strażackich mundurach powinna składać się posługa liturgiczna Mszy Św. (asysta celebransa).
3. Kogo wyznaczyć do czytania tekstów liturgicznych i kto wygłasza homilię.
4. Kogo należy powitać na uroczystym nabożeństwie.
5. Kto dokonuje poświęceń.
6. Jakie pieśni będą grane przez orkiestrę i śpiewane przez zgromadzonych.
7. Ustalenie udziału w Komunii św. członków pocztów sztandarowych, kompanii honorowej i innych pododdziałów.

Jeżeli w jednostce są strażacy innych wyznań to należy zadbać, aby kapelani tych wyznań byli obecni na uroczystości. W przypadku przewagi liczebnej strażaków danego wyznania, pierwszeństwo przewodnictwa w liturgii przysługuje duszpasterzowi większości.

ZADANIA DLA ORGANIZATORA UROCZYSTOŚCI

1. Wyznaczyć (uzgodnić) miejsce uroczystości.
2. Powiadomić i uzgodnić warunki przebiegu uroczystości ze służbami (policja, straż miejska, pogotowie ratunkowe, komenda PSP itp.).
3. Przygotowanie maszty flagowego.
4. Przygotowanie flagi na maszt.
5. Przygotowanie i ustawienie trybuny (podium, postument, przyczepa samochodowa).
6. Dekoracja trybuny.
7. Przygotowanie godła państwowego lub znaku Związku do zawieszenia na trybunę.
8. Przygotowanie nagłośnienia.
9. Oznaczenie linii i znaków orientacyjnych.
10. Wykonanie i wywieszenie transparentów.
11. Ustawienie stołów pod sztandar i na księgę pamiątkową, na kropidło, wodę święconą itp.
12. Przygotowanie sztandaru oraz szarfy dla sztandarowego (umocowanie w drzewcu sztandaru uchwyty do przypięcia odznaczenia).
13. Przygotowanie nakrycia stołów (zielone sukno, stonowane, bez wzorów).
14. Przygotowanie aktu nadania sztandaru.
15. Przygotowanie księgi pamiątkowej z piórem lub długopisem.
16. Zabezpieczenie młotka drewnianego do wbijania gwoździ, nawiercenie otworów w drzewcu sztandaru lub tablicy pamiątkowej pod wbijane gwoździe.
17. Przygotowanie tekstu do ślubowania dla nowych członków OSP oraz drużyny młodzieżowej.
18. Przygotowanie ozdobnego toporka do pasowania.
19. Przygotowanie dywanu lub chodnika do pasowania.
20. Przygotowanie tac z odznaczeniami (do każdego orderu, medalu szpilka lub agrafka a do odznaki „Strażak Wzorowy” pasek skórzany czarny) i wykazu odznaczonych i legitymacji.
21. Przygotowanie wstęgi oraz nożyczek do jej przecięcia (np. otwarcie nowej remizy).
22. Zabezpieczenie na wypadek (deszczu, śniegu, wiatru) przedmiotów wymienionych w pkt. 12 - 21.
23. Zabezpieczenie po uroczystości wszystkich przedmiotów i urządzeń używanych podczas realizacji imprezy.
24. Uporządkowanie niezwłocznie terenu i wszystkich obiektów użytkowanych w czasie uroczystości.

**HYMN
ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Muzyka: Bolesław Szulia

Słowa: Jerzy Skokowski

Rycerze Floriana

Gdy trzeba czuwamy po nocach:
Czy łuna na niebie nie wschodzi.
W ulewach i rwących potokach
Walczymy z żywiołem powodzi.

Bo wszędzie gdzie życie i mienie człowieka
Gotowy potargać na strzępy los zły
Śpieszymy z pomocą bo nie ma co zwlekać
Rycerze Floriana to my!

Strażacy druhowie
I z miasta i wsi
Czuwają by człowiek
Bezpiecznie mógł żyć.

Opatrzność nam sprzyja, więc raźniej
Nieść pomoc, na którą ktoś czeka.
Strażacy potrafią odważnie
Przygarnąć do serca człowieka.

Umiemy żyć jasno, z honorem i dumnie,
ożywiać marzenia i spełniać swe sny.
Więc trzeba świat kochać i strzec go rozumnie
Rycerze Floriana to my!

Strażacy druhowie
I z miasta i wsi
Czuwają by człowiek
Bezpiecznie mógł żyć.

RYCERZE FLORIANA

Słowa
JERZY SKOKOWSKI
MARSZ UROCZYSTY

Muzyka
BOLESŁAW SZULIA

B F7

GDY TRZE BA CZU - WA - MY PO NO - CACH CZY EU - NA NA NIE - BIE NIE
PATRZ - NOŚĆ NAM SPRZY - JA WIEC RA - ŻNIEJ NIEŚĆ PO - MOC NA KTÓ - RA KTOŚ

B B Dm Gm Dm/F

WSCHO - DZI . W U - LE - WACH I RWĄ - CYCH PO - TO - KACH WAL
CZE - KA . STRA - ŻA - CY PO - TRA - FLĄ OD - WAŻ - NIE PRZY

Gm/E C7 F F7

CZY - MY Z ŻY - WIO - ŃEM PO - WO - DZI BO WSZĘ - DZIE GDZIE ŻY - CIE I
GAR - NAĆ DO SER - CA CZĘO - WIE - KA U - MIE - MY ŻYC JAS - NO Z HO -

B F7 B

MIE - NIE CZĘO - WIE - KA GO - TO - WY PO - TAR - GAĆ NA STRŻĘ - PY LOS ZŁY. ŚPIE
NO - REM I DUM - NIE O - ŻY - WIAĆ MA - RZE - NIA I SPEŁ - NIAĆ SWE SNY. WIEC

A7 Dm C7

SZY - MY Z PO - MO - CA BO NIE - MA CO ZWLE - KAĆ RY - CE - RZE FLO - RIA - NA TO
TRZE - BA ŚWIAT KO - CHAĆ I STRZEC GO RO - ZUM - NIE RY - CE - RZE FLO - RIA - NA TO

F F7 B

MY, STRA ŻA CY DRU HO WIE

F7 B B/E

Z MIA STA I WSI CZU WA MY BY

B F7 B (FINE)

CZĘO WIEK BEZ PIECZ NIE MÓGŁ ŻYC O -

TRĄBKI IN B

SYGNAŁ STRAZY POŻARNYCH

	- Strażak
	- D-ca sekcji
	- D-ca plutonu
	- Z-ca Naczelnika OSP
	- Naczelnik OSP
	- Sztandarowy pocztu
	- Flagowy pocztu
	- Kapelan, duchowny
	- Strażak niosący krzyż
	- Dowódca uroczystości
	- Prezes OSP lub Ogniw Związku
KDP	- Kobięca Drużyna Pożarnicza
ŻMDP	- Żeńska Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza
MMDP	- Męska Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza

Rys. Nr 1   objaśnienia znaków graficznych
i użytych skrótów

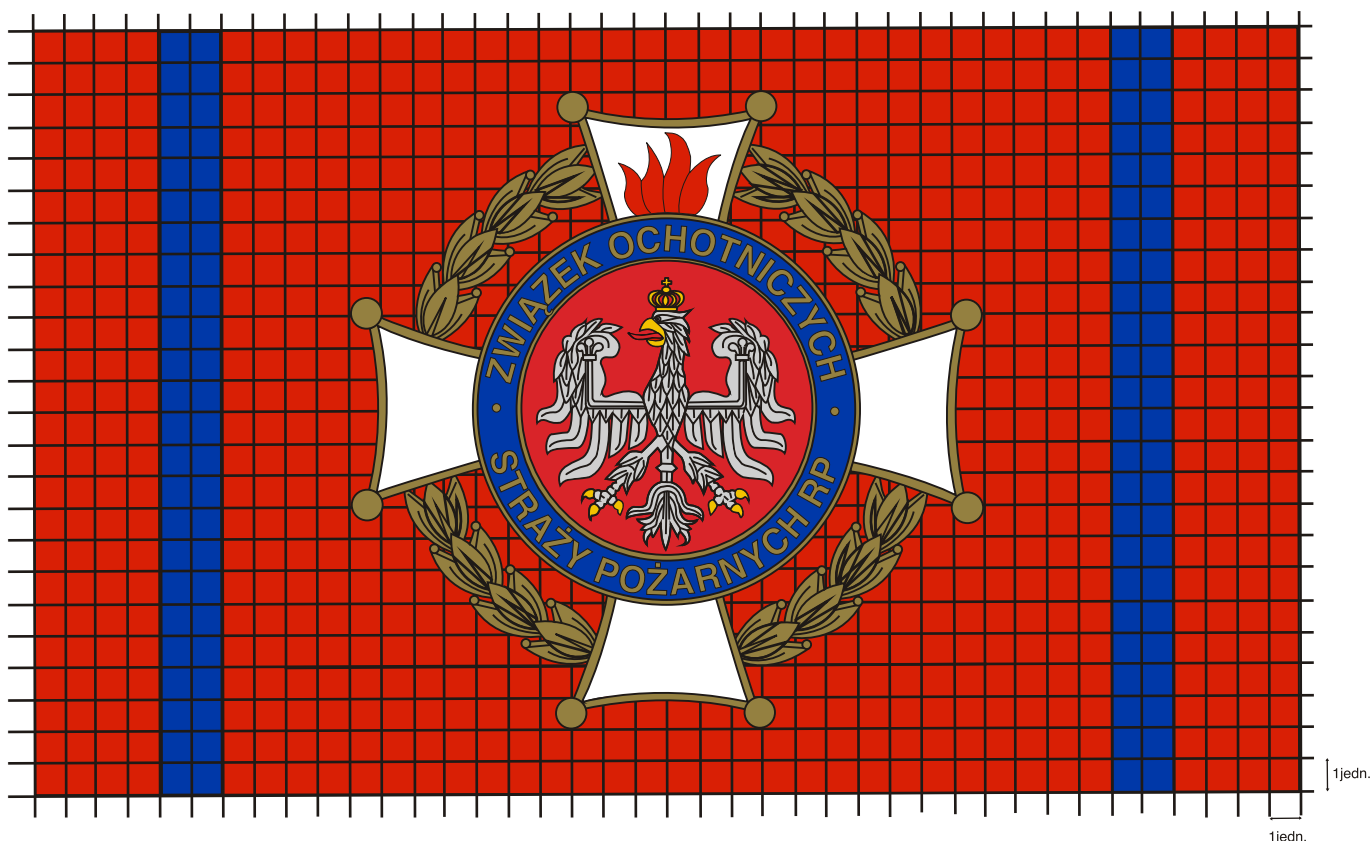
ZNAK ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KOLORY

	Pantone 485	C0/M100/Y91/K0
	Pantone 286	C100/M60/Y0/K6
	Pantone 874	C38/M45/Y90/K0
	Pantone 420	C0/M0/Y0/K15
	Pantone 116	C0/M15/Y94/K0

FLAGA ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KOLORY:

- tło flagi

 Pantone 485 C0/M100/Y91/K0

 Pantone 286 C100/M60/Y0/K6

- znak Związku wg wzorca (załącznik nr 1)

ZBIÓRKA OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ

Uroczysta zbiórka jest odmianą uroczystego apelu dla uczczenia tych samych świąt i jubileuszy dla, których organizowany jest uroczysty apel. Uroczystą zbiórkę organizuje się przy małym stanie osobowym OSP lub wtedy, gdy złe warunki atmosferyczne uniemożliwiają przeprowadzenie uroczystego apelu na zewnątrz.

W czasie uroczystej zbiórki, OSP występuje tylko z poczetem sztandarowym, gdyż podczas tej uroczystości nie podnosi się flagi państwowej (związkowej) na maszt.

Uroczystą zbiórkę prowadzi się w świetlicy OSP, izbie tradycji lub garażu.

Ustawienie do uroczystej zbiórki OSP zarządza się z takim wyliczeniem czasowym, by dać możliwość dowódcy (naczelnikowi OSP) na:

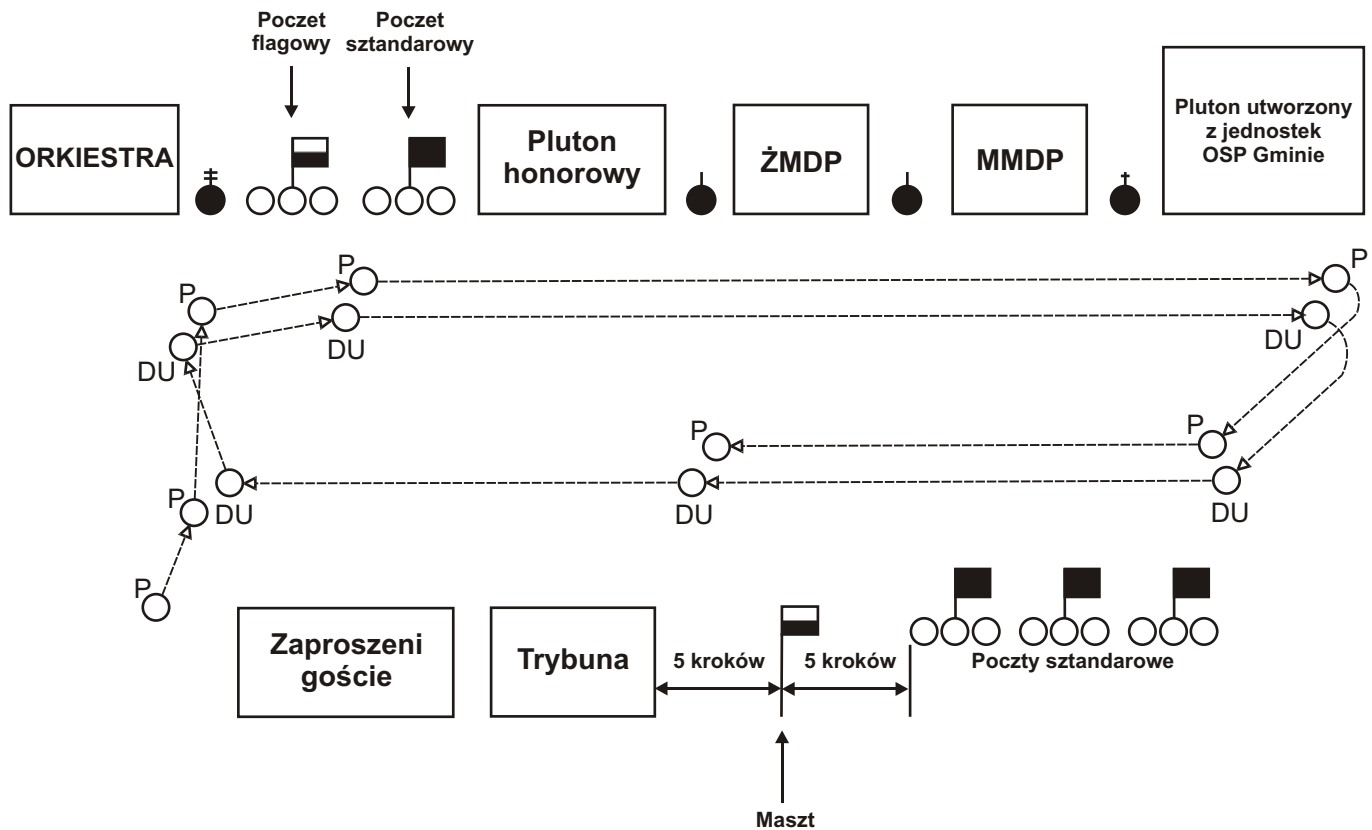
- skorygowanie i uformowanie pododdziału,
  - wyznaczenie kolejności sekcji w szyku,
  - udzielenie niezbędnego instruktażu,
  - przeciwiczenie raportu i powitania,
  - wprowadzenia sztandaru do szyku,
  - uformowanie pododdziału i wymarsz do miejsca gdzie odbywać się będzie uroczystość,
  - uformowanie pododdziału na placu i przygotowanie do rozpoczęcia uroczystości w OSP na 10 minut przed raportem.

Po przybyciu na miejsce uroczystej zbiórki przełożonego np. prezesa zarządu gminnego ZOSP RP, naczelnik OSP podaje komendy: „**Pododdział BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział na prawo PATRZ**” i składa meldunek o następującej treści np. „Druhu prezesie, naczelnik (podaje swoje imię i nazwisko) OSP w..... melduje gotowość do rozpoczęcia uroczystości ślubowania MDP” i odprowadza przełożonego do ustalonego miejsca wśród gości honorowych. Następnie naczelnik OSP podaje komendę do wprowadzenia sztandaru OSP np.: „**Sztandar OSP WPROWADZIĆ**”. Poczet sztandarowy wprowadza sztandar i ustawia się w wyznaczonym wcześniej miejscu. Następnie naczelnik OSP podaje komendę: „**Pododdział BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział SPOCZNIJ**”. Po tej komendzie rozpoczyna się realizacja programu uroczystej zbiórki. Na zakończenie uroczystości Naczelnik OSP podaje komendę: „**Pododdział BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział na prawo PATRZ**”, „**Sztandar OSP ODMASZEROWAĆ**” po, której poczet sztandarowy udaje się do miejsca przechowywania sztandaru. Naczelnik OSP podaje komendę: „**Pododdział BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział SPOCZNIJ**”. Hasłem tym kończy się oficjalna część uroczystej zbiórki OSP.

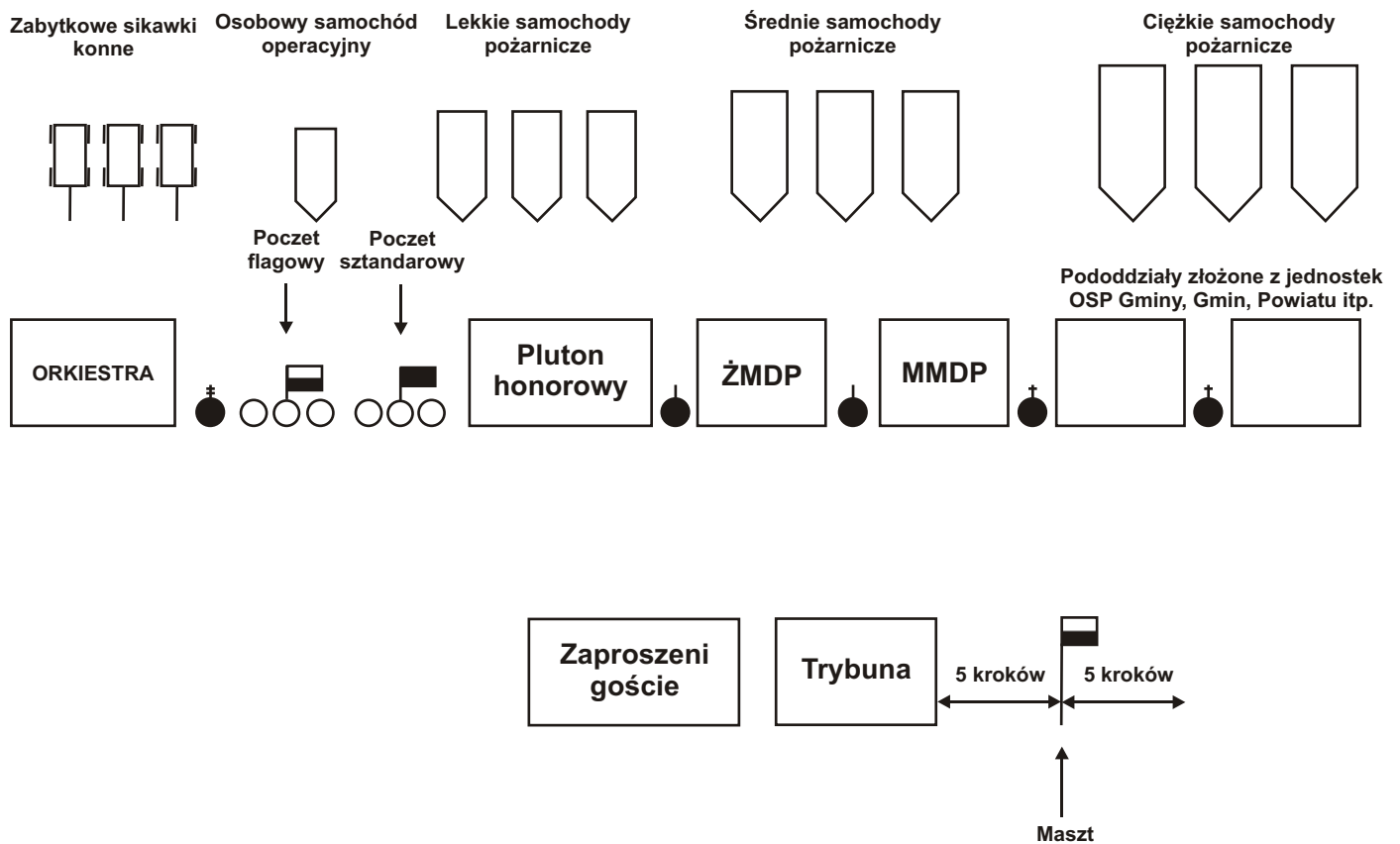
UGRUPOWANIE PODODDZIAŁÓW I POJAZDÓW DO UROCZYSTEGO APELU

Zbiórka OSP do uroczystego apelu powinna być zarządzana co najmniej na godzinę przed planowanym czasem rozpoczęcia imprezy, na placu koncentracji, niezbyt odległym od miejsca oficjalnej uroczystości.

Na miejscu koncentracji następuje uformowanie z jednostek OSP pododdziałów plutonów, kompanii, wyznaczenie dowódców, ustalenie stanu ilościowego pododdziałów przeprowadzając „sekcjami (plutonami, kompaniami) raport”, przeciwiczenie powitania np. „Czołem druhu prezesie” i inny niezbędny instruktaż. Stamtąd uformowane pododdziały, w ustalonej kolejności, udają się na plac oficjalnej uroczystości z orkiestrą na czele z takim obliczeniem, aby co najmniej 10 minut przed rozpoczęciem uroczystości były na miejscu, gdzie ma się odbyć uroczysty apel.

Rys. Nr 2 Ustawienie jednostki OSP do uroczystej zbiórki (apelu)

Rys. Nr 3 Przykładowe ugrupowanie pododdziałów i pojazdów do raportu

WPROWADZENIE FLAGI PAŃSTWOWEJ (ZWIĄZKOWEJ) I SZTANDARU

Po uformowaniu i sprawdzeniu szyków pododdziałów dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pluton honorowy po flagę i sztandar MASZEROWAĆ**”, „**Pododdziały SPOCZNIJ**”.

Dowódca plutonu podaje komendy: „Pluton na moją komendę **„BACZNOŚĆ**”, „**W czwórki, w prawo ZWROT**”, „**Za mną - MARSZ**”.

Po przybyciu przed pomieszczenie, w którym przechowuje się flagę państwową (związkową) i sztandar dowódca plutonu podaje komendy: „**Pluton STÓJ**”, „**W dwuszereg, w lewo FRONT**”, „**Poczty po flagę i sztandar - MARSZ**”. Po odejściu pocztów „**Pododdziały - SPOCZNIJ**”.

Flagę i sztandar można wyprowadzić również z samochodu bojowego Ochotniczej Straży Pożarnej.

Flagę państwową niesie flagowy pocztu przed sobą, złożoną w prostokąt 40x30 cm. Ułożona na przedramionach obu rąk w położeniu poziomym, z ramionami ściśle przylegającymi do tułowia powinna tworzyć dwa jednakowe pola. Białe pole flagi, zawsze nosi się na prawej ręce. Natomiast flagę związkową przenosi się tak samo jak flagę państwową, tylko że złożona ona jest w kwadrat o wymiarach 40 X40.

Sztandar w pozycji marszowej przenosi się tak, aby drzewce spoczywało na prawym przedramieniu, 10 cm poniżej dolnego płała sztandaru. Dolny koniec drzewca przytrzymywany jest prawą ręką na całą wyciągniętą długość. Kąt pochylenia sztandaru 45°. Sztandarowy jest, jako jedyny w poczcie przepasany szarfą (bandolierą) o barwach narodowych (biało-czerwoną) lub organizacyjnych (niebiesko-czerwono-niebieską), przechodzącą przez prawe ramię po obu stronach ciała do lewego boku.

Czerwona połowa szarfy o barwach państwowych, noszona jest od strony wszycia prawego rękawa munduru. Szarfy mogą być spięte ozdobną kłamrą koloru srebrnego.

W chwili, gdy poczty ukażą się w wejściu, dowódca plutonu podaje komendy: „**Baczność, na prawo PATRZ**”. Orkiestra (trębacz) gra sygnał straży pożarnej. Poczty zatrzymują się. Następnie poczty wstępują do szyku plutonu honorowego. Dowódca plutonu podaje komendy:

„**Pluton BACZNOŚĆ**”, „**W czwórki, w prawo ZWROT**”. Dla wykonania tej komendy dowódcy pocztów robią lewą nogą krok w tył, w lewo skos, z jednoczesnym zwrotem w prawo. Flagowy i sztandarowy w miejscu wykonują zwrot w prawo. Asystujący wykonują lewą nogą krok w przód, w prawo skos, z jednoczesnym zwrotem w prawo. Dowódca plutonu podaje komendę: „**Za mną MARSZ**”. Pluton udaje się na miejsce uroczystości. W chwili gdy pluton zbliża się do lewego skrzydła ustawionych w szyku pododdziałów, dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na lewo PATRZ**”.

Pluton honorowy maszeruje krokiem zwykłym wzdłuż frontu pododdziałów, dochodzi do uprzednio zajmowanego miejsca na prawym skrzydle. Orkiestra przerywa grę. Dowódca plutonu wydaje komendy: „**Pluton - STÓJ**”, „**W dwuszereg, w lewo FRONT**”, „**Na prawo - PATRZ**”.

Po wykonaniu tych komend przez Pluton honorowy dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały - SPOCZNIJ**”.

Uwaga!

W celu zachowania jednolitości symboliki Związku należy dążyć do stosowania szarf o barwach niebiesko-czerwonej-niebieskiej w pocztach sztandarowych.

Wprowadzenie pocztów flagowego i sztandarowego bez asysty honorowej.

Gdy poczty flagowy i sztandarowy zbliżą się do lewego skrzydła pododdziałów na odległość 20-30 kroków, dowódca uroczystości podaje komendy: **„Pododdziały BACZNOŚĆ”, „Pododdziały, na lewo - PATRZ”**. Orkiestra gra sygnał straży pożarnych lub marsza po zajęciu miejsca w szyku przez poczty, kapelmistrz (tamburmajor) przerywa grę, dowódca uroczystości podaje komendy: **„Pododdziały - BACZNOŚĆ”, „Pododdziały - SPOCZNIJ”**. Dowódca uroczystości i pododdziały oczekują na przybycie oficjalnych gości i rozpoczęcie uroczystości.

RAPORT MELDUNEK

Raport jest zasadniczym elementem rozpoczynającym, niemal każdą strażacką uroczystość. Raport może być poprzedzony krótkim sygnałem alarmowym oraz informacją spikera, kto komu złoży meldunek.

Do przyjęcia raportu podchodzi się w zasadzie od prawego skrzydła lub od strony trybuny. Dowódca uroczystości powinien wiedzieć, skąd ma spodziewać się nadejścia osoby przyjmującej meldunek.

Z chwilą przybycia oficjalnych gości dowódca uroczystości wychodzi przed pododdziały na środek i podaje komendy: **„Pododdziały - BACZNOŚĆ”, „Pododdziały, na prawo - PATRZ”**.

Wykonuje w tył zwrot i krokiem sprężystym maszeruje w kierunku osoby odbierającej raport np. prezesa Zarządu Głównego ZOSP RP, prezesa zarządu wojewódzkiego ZOSP RP lub przedstawiciela Zarządu Głównego Związku OSP RP stosownie do wcześniejszych ustaleń. Orkiestra gra marsza powitalnego (marsz generalski). Po dojściu dowódcy uroczystości na odległość 3 kroków od osoby odbierającej raport zatrzymuje się, orkiestra przerywa grę, dowódca uroczystości saltuje i składa meldunek o treści: „Druhu Prezesie Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, dowódca uroczystości (pełniona funkcja, nazwisko) melduje Ochotnicze Straże Pożarne Gminy ..... do uroczystego apelu z okazji Dnia Strażaka”. Po przyjęciu meldunku przełożony wita się z dowódcą uroczystości podając mu rękę. Dowódca uroczystości saltuje i wykonuje lewą nogą krok w bok z równoczesnym zwrotem w prawo. Przepuszcza przełożonego i maszeruje po jego zewnętrznej stronie (w stosunku do pododdziałów).

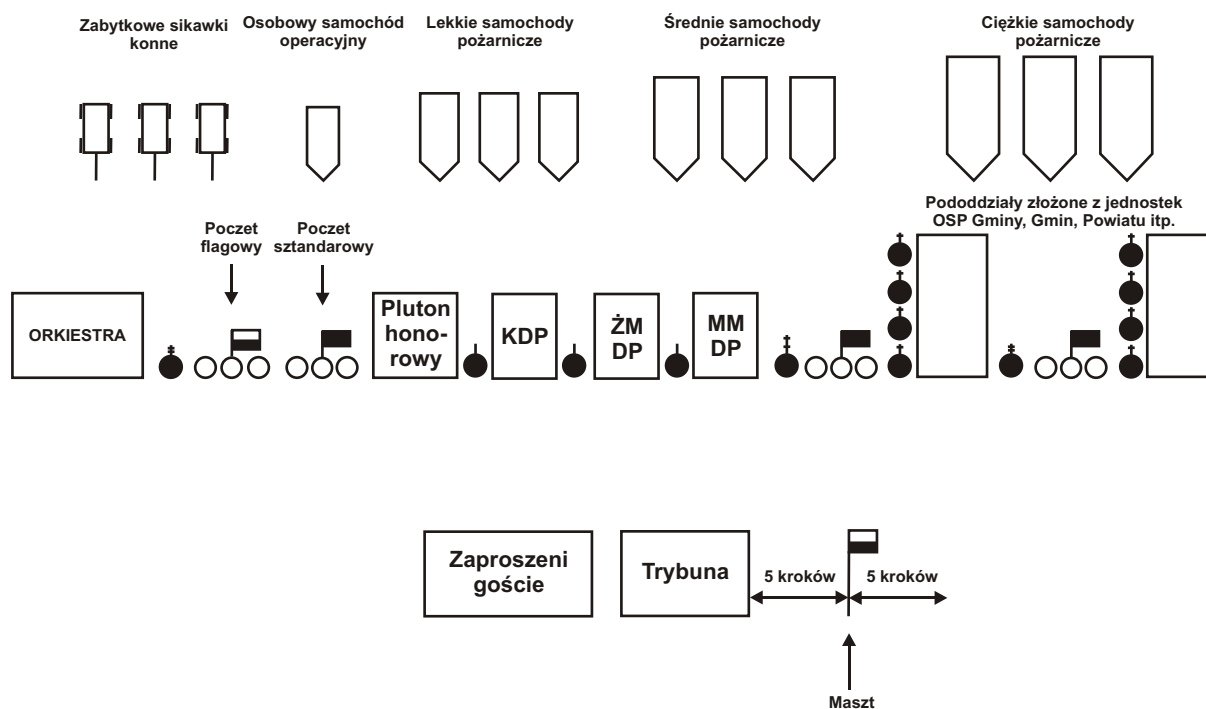
Orkiestra wznawia grę. Dowódca uroczystości asystuje osobie odbierającej honory w przeglądzie pododdziałów, maszerując pół kroku w tyle idąc po lewej jego stronie. Po dojściu do pododdziałów przełożony zatrzymuje się przed sztandarem jednostki lub flagą państwową, saltuje a następnie w miejscu wykonuje zwrot w prawo i dokonuje dalszego przeglądu pododdziałów. Od momentu gdy przełożony dojdzie do prawego skrzydła pododdziałów, dowódca uroczystości zatrzymuje się z jego lewej strony, rozpoczynając równoczesne salutowanie oraz wykonując w miejscu zwrot w prawo. Następnie maszeruje pół kroku w tyle po prawej stronie przełożonego. W przypadku występowania innych pododdziałów ze sztandarami (przełożony i dowódca uroczystości) zachowują się tak samo jak przy oddaniu honoru pierwszemu sztandarowi. Nie przerywają jednak salutowania. Przy salutowaniu lewa ręka jest usztywniona a środkowy jej palec przylewa do szwu nogawki. Sztandarowi salutują sztandarami od chwili zbliżenia się przełożonego na odległość 5-10 kroków i do przejścia jednego kroku za sztandar. Po zakończeniu przeglądu przełożony zatrzymuje się razem z dowódcą uroczystości, wykonują w lewo zwrot i przestają salutować. Następnie najkrótszą drogą udają się przed środek pocztów sztandarowych, które zostały zaproszone na uroczystość, aby oddać im honory. Po tej czynności udają się w kierunku mikrofonu, na środek placu. Dowódca uroczystości idzie wtedy z lewej strony

przełożonego. Zatrzymują się przed mikrofonem (orkiestra przerywa granie marsza) salutują. Osoba odbierająca honory pozdrawia pododdziały „CZOŁEM DRUHNY I DRUHOWIE” lub „CZOŁEM STRAŻACY”. Pododdziały równo, głośno i wyraźnie odpowiadają „CZOŁEM DRUHU PREZESIE”, „CZOŁEM DRUHU NACZELNIKU, itd.”.

* Uwaga! W warunkach, gdy składy osobowe pododdziałów nie posiadły umiejętności zgranej i głośnej odpowiedzi na pozdrowienie „CZOŁEM STRAŻACY”, dopuszcza się zamiast odpowiedzi „CZOŁEM DRUHU.....”, odpowiedź „CZOŁEM”.

Osoba odbierająca honory wydaje polecenie: „Dziękuję, proszę prowadzić dalej zgodnie z programem”, po czym zaprasza zgromadzonych gości do zajęcia miejsca na trybunie (podeście itp.).

Dowódca uroczystości odpowiada „ROZKAZ”, salutuje, wykonuje w tył zwrot, podchodzi do mikrofonu i podaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały - SPOCZNIJ**”. Wykonuje w tył zwrot, staje przodem do trybuny i czeka na zapowiedź spikera o dalszej części uroczystości.

Rys. Nr 4 Przykładowe ugrupowanie pododdziałów i pojazdów do raportu

PODNIESIENIE FLAGI NA MASZT

Podniesienie flagi państwowej poprzedza informacja spikera na temat szacunku i ochrony symboli, przypomina o powstaniu z miejsc i zdjęciu cywilnych nakryć głowy dotyczy to mężczyzn. Osoby w mundurach (poza szykiem zwartym) salutują podczas podniesienia flagi.

Dowódca uroczystości wykonuje w tył zwrot i wydaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, „**Poczet flagowy do podniesienia flagi państwowej (związkowej) - MARSZ**”.

Na tę komendę poczet flagowy wykonuje krokiem defiladowym marsz w kierunku masztu flagowego i zatrzymuje się krok za nim frontem do pododdziałów. Aby zatrzymanie było równoczesne, dowódca pocztu flagowego może podać cicho komendę: „**STÓJ**”. Flagę państwową (związkową) flagowy niesie na obu rękach przed sobą, w położeniu poziomym z ramionami ściśle przylegającymi do tułowia. Flaga państwowa powinna być złożona w prostokąt o bokach 40 X 30 cm.

Białe pole flagi państwowej spoczywa na prawej, a czerwone na lewej dłoni flagowego. Flaga związkowa powinna być złożona w kwadrat o bokach 40 X 40 cm i ułożona tak aby głowa orła znajdowała się przy tułowiu flagowego pocztu. Flagowy przymocowuje flagę do linki masztu (na zaczep lub przez zawiązanie sznurówek), w czym może pomóc mu asystent. Na pierwsze dźwięki hymnu Rzeczypospolitej Polskiej lub hymnu Związku OSP RP flagowy podnosi flagę na maszt. (Uwaga! Podczas podnoszenia flagi państwowej wykonywany jest hymn Rzeczypospolitej Polskiej. Przy podnoszeniu flagi Związku OSP RP wykonywany jest hymn Związku). Czas podnoszenia flagi powinien być zsynchronizowany z czasem grania hymnu (wykonuje się tylko jedną zwrotkę). Z chwilą rozpoczęcia podnoszenia flagi dowódca pocztu i asystujący salutują. Po podniesieniu flagi, flagowy wykonuje krok do tyłu i również salutuje.

Po podniesieniu flagi dowódca uroczystości wykonuje w tył zwrot i podaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały - SPOCZNIJ**”. Spiker informuje o przebiegu dalszej części uroczystości.

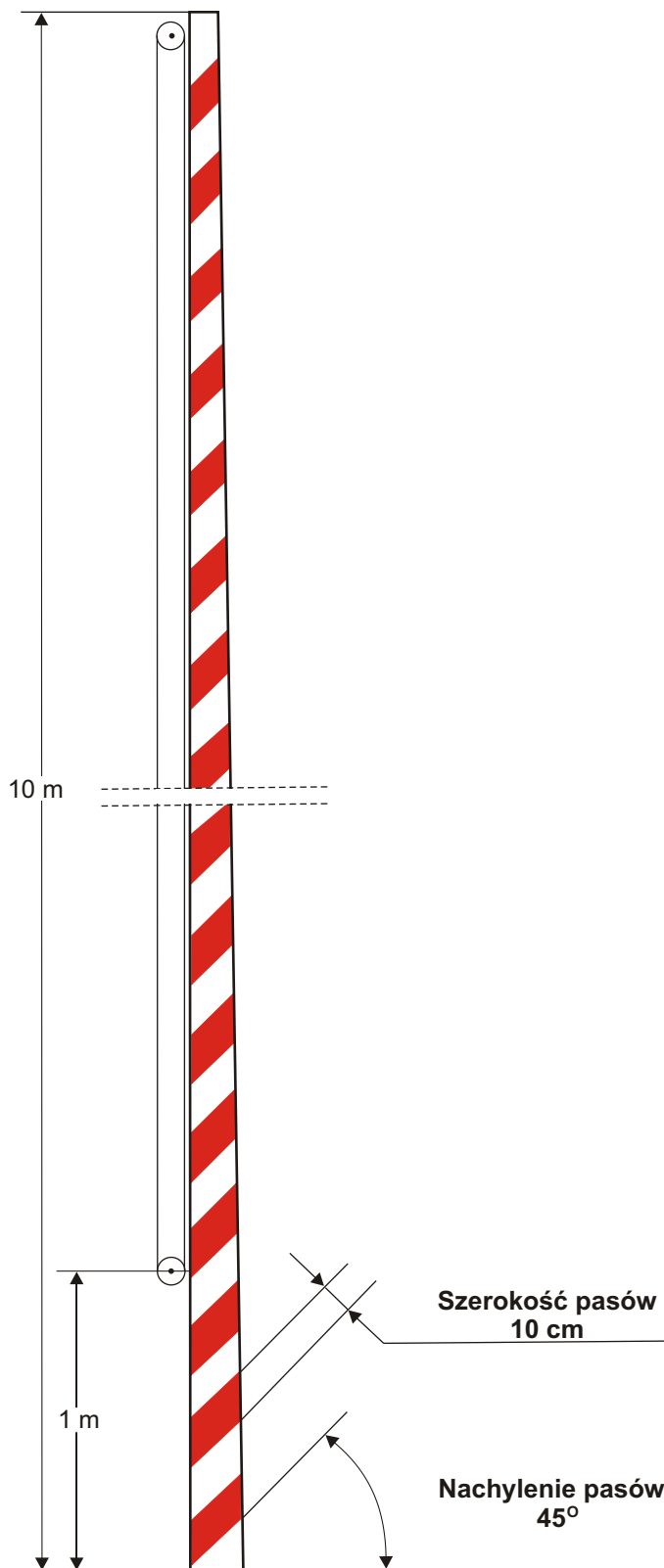
W przypadku, gdy jako maszt flagowy wykorzystywana jest drabina mechaniczna, poczet zatrzymuje się w odległości jednego kroku przed drabiną. Po zakończeniu mocowania flagi do drabiny mechanicznej, mechanik wysuwa drabinę. W tym czasie, poczet flagowy równocześnie salutuje. Po wykonaniu czynności przez poczet flagowy, dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, SPOCZNIJ**”. Poczet flagowy stoi za masztem do zakończenia uroczystości. Z chwilą opuszczenia miejsca uroczystości przez pododdziały, poczet flagowy opuszcza teren zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.

Dla oddania szacunku zmarłym strażakom, podnosi się flagę z kirem żałobnym. Podczas podnoszenia flagi orkiestra powinna grać marsz żałobny. Flagę z kirem żałobnym podnosi się do szczytu masztu a następnie opuszcza się do połowy.

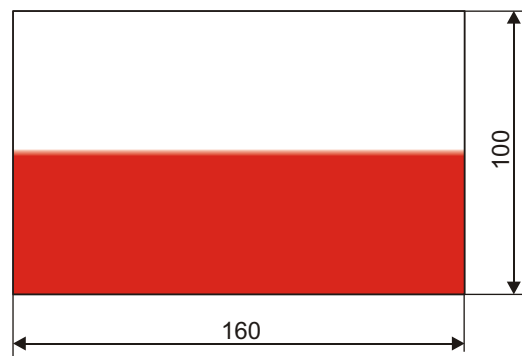
Uwaga! Podniesienia flagi państwowej dokonuje się na maszcie według wzoru przedstawionego na Rys. 5, natomiast flagę związkową podnosi się na maszcie, którego wzór przedstawia Rys. 9. Uwzględniając uwarunkowania miejscowe, dopuszcza się podnoszenie flagi państwowej lub związkowej na drabinie mechanicznej. Zawieszenia flagi dokonuje się z poziomu terenu na początku pierwszego przęsła (zestaw przęsł jest wysunięty i pochylony pod kątem ujemnym pola pracy drabiny).

Flagę mocuje się do drzewca tymczasowo przymocowanego do bocznic pierwszego przęsła drabiny. Tak umocowaną flagę podnosi się wysuwając przęsła drabiny na wysokość 10-15 m pod kątem 45°. Podczas podnoszenia w ten sposób flagi obowiązują zasady, takie jak podczas podnoszenia flagi na maszt, z tym że podczas wysuwania przęsł cały poczet flagowy salutuje.

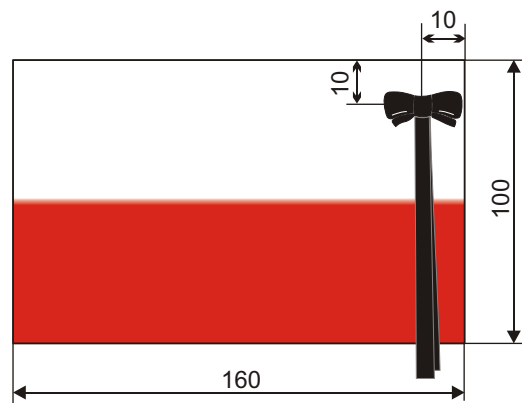

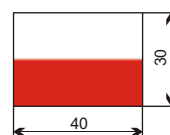
Rys. Nr 5 Maszt flagowy o barwach państwowych

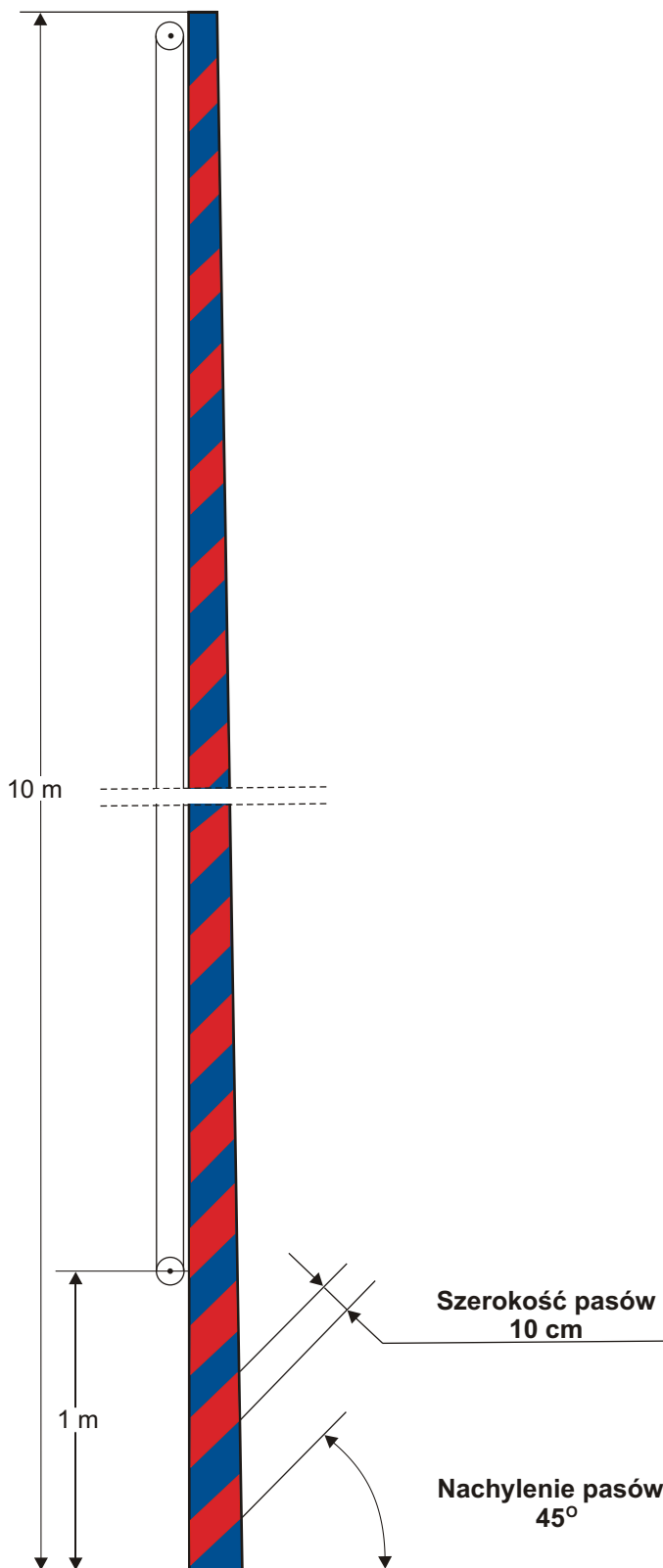
Rys. Nr 6 Flaga państwowa

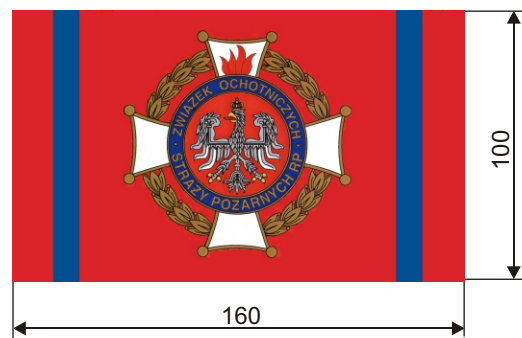
Rys. Nr 7 Flaga państwowa z kirem

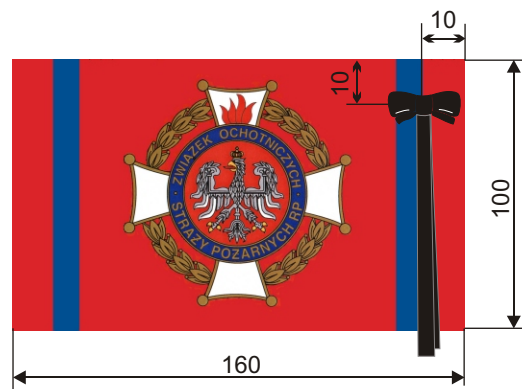
Rys. Nr 8 Flaga państwowa złożona dla pocztu flagowego

Rys. Nr 9 Maszt flagowy o barwach związkowych

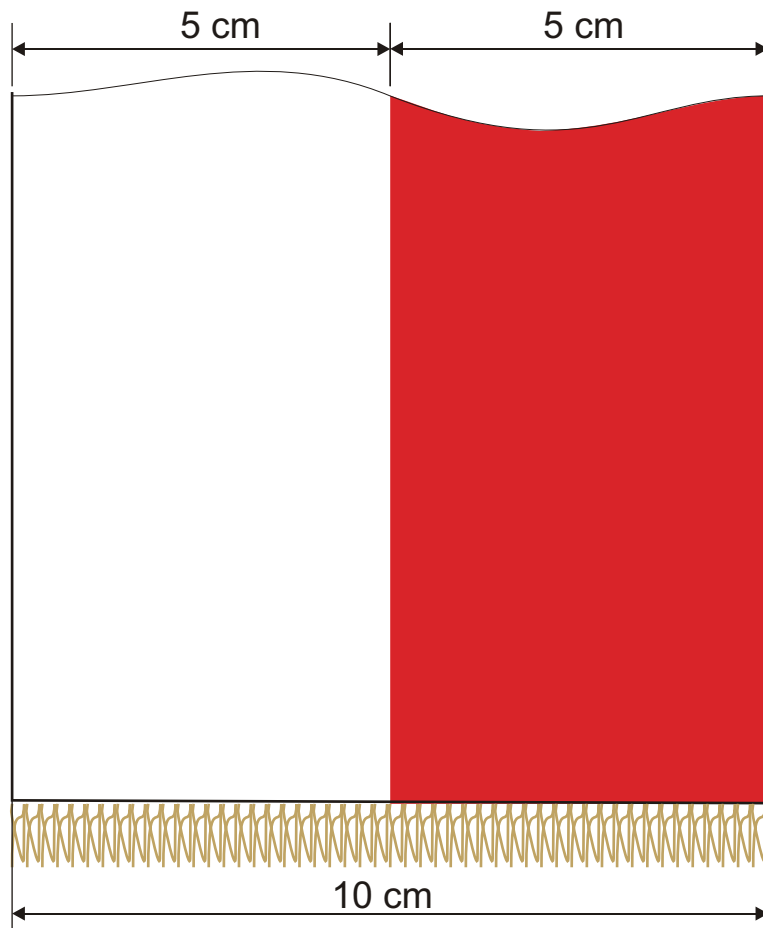
Rys. Nr 10 Flaga związkowa

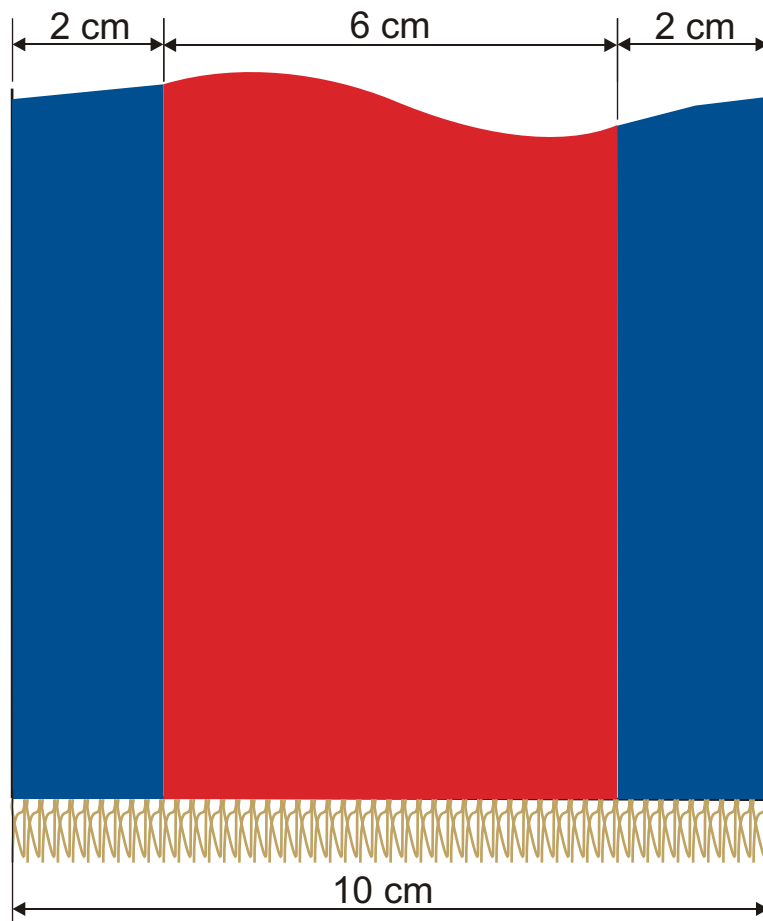
Rys. Nr 11 Flaga związkowa z kirem

Rys. Nr 12 Flaga związkowa złożona dla pocztu flagowego

Rys. Nr 13 Szarfa sztandarowego o barwach narodowych

Rys. Nr 14 Szarfa sztandarowego o barwach związkowych

POŚWIĘCENIE I WRĘCZENIE SZTANDARU

Sztandar Ochotniczej Straży Pożarnej zgodnie z postanowieniami statutu Związku OSP RP nadaje zarząd wojewódzki Związku OSP RP. Wręczenia sztandaru Ochotniczej Straży Pożarnej dokonuje prezes zarządu wojewódzkiego ZOSP RP, członek prezydium zarządu wojewódzkiego ZOSP RP lub przedstawiciel naczelnych władz Związku.

Poświęcenie i wręczenie sztandaru odbywa się podczas uroczystego apelu na placu przed strażnicą, boisku sportowym lub jednym z głównych placów wsi, osiedla, miasta. Miejsce uroczystości powinno być odpowiednio udekorowane, posiadać odpowiednie rozmiary umożliwiające swobodne rozwinięcie pododdziałów, ustawienie masztu flagowego, trybuny lub podium, odpowiednio nagłośnione.

Przed trybuną, w odległości 5 m, ustawia się dwa stoliki przykryte sukniem lub innym materiałem koloru zielonego, na jednym stoliku położony jest rozwinięty sztandar w taki sposób aby jego drzewce było ułożone wzdłuż prawej krawędzi stołu (patrząc od strony pododdziałów). Na drugim stoliku układa się naczynie z wodą święconą, kropidło, kronikę jednostki, pióro, długopis, pojemnik z gwoździami, młotek, skarbonkę, odznaczenia, wyróżnienia itp.

Po raporcie, podniesieniu flagi państwowej i wystąpieniu powitalnym fundatorzy lub rodzice chrzestni, podchodzą do stołu ze sztandarem, dowódca uroczystości wykonuje w tył zwrot i podaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, wykonuje w tył zwrot.

Przedstawiciel fundatora odczytuje akt fundacji jednostce straży pożarnej sztandaru i zaprasza gości według hierarchii do wbijania gwoździ w drzewce sztandaru lub składania ich do specjalnie na ten cel przygotowanej kasetki, wpisywania się do kroniki jednostki i złożenia datków do skarbonki, którą opiekuje się skarbnik OSP. Po wbiciu trzech pierwszych gwoździ dowódca uroczystości wykonuje w tył zwrot i wydaje komendę: „**Pododdziały - SPOCZNIJ**”. Po komendzie, wykonuje w tył zwrot. Gwoździe w ilości do 10 szt. osoby oficjalne wbijają osobiście w drzewce sztandaru pozostali składają do kasetki. Wszystkie osoby posiadające gwoździe wpisują się do książki pamiątkowej (kroniki jednostki) pod wydrukowanym swoim nazwiskiem.

Po ceremonii wbijania gwoździ rodzice chrzestni zwracają się do kapelana (kapelanów) o poświęcenia sztandaru. Kapelan podchodzi do stolika, na którym ułożony jest sztandar, stając tyłem do trybuny. Wyznaczony do posługi liturgicznej strażak bierze ze stolika, kropidło i naczynie z wodą święconą i zajmuje miejsce po lewej stronie kapelana, w odległości jednego kroku z tyłu. Kapelan występuje z apelem do strażaków, podkreślając znaczenie sztandaru. Dowódca uroczystości wykonuje w tył zwrot i wydaje komendę: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, po komendzie wykonuje w tył zwrot. Kapelan odmawia okolicznościową modlitwę i dokonuje pokropienia sztandaru, po czym przekazuje kropidło strażakowi i oddaje cześć sztandarowi przez przyklęknienie i ucałowanie płata sztandaru. Następnie salutuje i zajmuje swoje poprzednie miejsce w gronie gości honorowych. Dowódca uroczystości wykonuje w tył zwrot i wydaje komendę: „**Pododdziały - SPOCZNIJ**”. Po wydaniu komendy wykonuje w tył zwrot. W tym czasie spełniający posługę liturgiczną strażak odnosi kropidło i naczynie z wodą święconą na stolik, a sam przechodzi na swoje wcześniej zajmowane miejsce. Kapelan dokonuje poświęcenia w mundurze galowym z rogatywką oraz ze stułą koloru czerwonego na ramionach. W przypadku obecności kapelana i duszpasterza innego wyznania, w zależności od przewagi liczebnej strażaków innego wyznania, pierwszeństwo poświęcenia przysługuje duszpasterzowi większości. Po nim poświęca sztandar duszpasterz mniejszości, bez odmawiania dodatkowej modlitwy. Po poświęceniu sztandaru orkiestra może odegrać „Rotę”.

Spiker prosi o odczytanie aktu nadania sztandaru. Akt nadania odczytuje członek zarządu wojewódzkiego ZOSP RP lub funkcyjny wskazany przez prezesa ZW ZOSP RP. Dowódca uroczystości wykonuje w tył zwrot i wydaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**” a po odczytaniu aktu nadania wydaje komendę: „**Pododdziały - SPOCZNIJ**”. Wykonuje w tył zwrot. Wręczający sztandar wygłasza przemówienie (jeżeli było przewidziane w aprobowanym przez niego programie uroczystości), następnie wraz z przedstawicielami władz, rodzicami chrzestnymi podchodzi do stolika ze sztandarem. Dowódca uroczystości wykonuje w tył zwrot i wydaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo - PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy do wręczenia sztandaru - WYSTĄP**”.

Po wydaniu tej komendy, wykonuje w tył zwrot. Poczet sztandarowy występuje przed front pododdziałów i zatrzymuje się 3 kroki przed naczelnikiem (prezesem), który wcześniej zajął tam miejsce. Naczelnik (prezes) wykonuje w tył zwrot i podaje komendę: „**Za mną MARSZ**” i maszeruje razem z pocztem do stołu ze sztandarem. Po dojściu na 3 kroki od stołu ze sztandarem, naczelnik (prezes) zatrzymuje się, co również czyni poczet sztandarowy. Rodzice chrzestni, fundatorzy (Rada Sołecka, Wspólnota Leśna, Rada Gminy, Miasta itp.) podnoszą sztandar ze stolika i przekazują osobie, która będzie wręczała sztandar w imieniu Zarządu Wojewódzkiego ZOSP RP. Wręczający podnosi sztandar do pozycji pionowej, w tym momencie trębacze grają sygnał „Słuchajcie wszyscy”. Naczelnik (prezes) i poczet salutują. Wręczający sztandar podchodzi do naczelnika (prezesa) i zwracając się do niego wygłasza formułę: „W imieniu Zarządu Wojewódzkiego ZOSP RP wręczam Ochotniczej Straży Pożarnej w Równym, sztandar ufundowany przez mieszkańców wsi jako symbol wielkiego uznania za dotychczasową działalność i poświęcenie”. Następnie pochyla sztandar tak, by jego dolny brzeg znajdował się około 1 metra nad ziemią. Naczelnik (prezes) klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmuje płat sztandaru, podnosi go do ust i całuje. Następnie opuszcza płat sztandaru, wstaje, przejmuje sztandar od wręczającego mówiąc: „**KU CHWALE OJCZYZNY**”. Wykonuje w tył zwrot, unosi do góry, prezentuje pododdziałowi przechylając w prawo a potem w lewo, poczym podchodzi do pocztu sztandarowego.

Poczet sztandarowy klęka na prawe kolano, naczelnik (prezes) pochyla sztandar tak, aby część płata znajdowała się na wysokości około 1 metra nad ziemią. Sztandarowy prawą ręką ujmuje płat sztandaru, podnosi do ust i całuje, po czym opuszcza go. Na sygnał dowódcy pocztu, wszyscy wstają. Naczelnik (prezes) wręcza sztandar mówiąc: „Strzeżcie honoru tego sztandaru jak żrenicy oka”. Sztandarowy odpowiada: „Przyrzekamy, że honoru tego sztandaru nie splamimy”. Sztandarowy przejmuje sztandar i trzyma go w położeniu „Prezentuj”, czyli ustawia sztandar przy prawym ramieniu, dłoń lewej ręki znajduje się na wysokości powyżej pasa. Ręka ułożona jest pod kontem prostym i musi przylegać do korpusu. Prawa ręka opuszczona jest na całej długości, z palcami wyprostowanymi i ułożonymi na drzewcu sztandaru. Kciuk obejmuje dolną część drzewca. W tym momencie trębacze grają sygnał Straży Pożarnej. Wręczający sztandar jak i strażacy uczestniczący w uroczystości poza szykiem salutują.

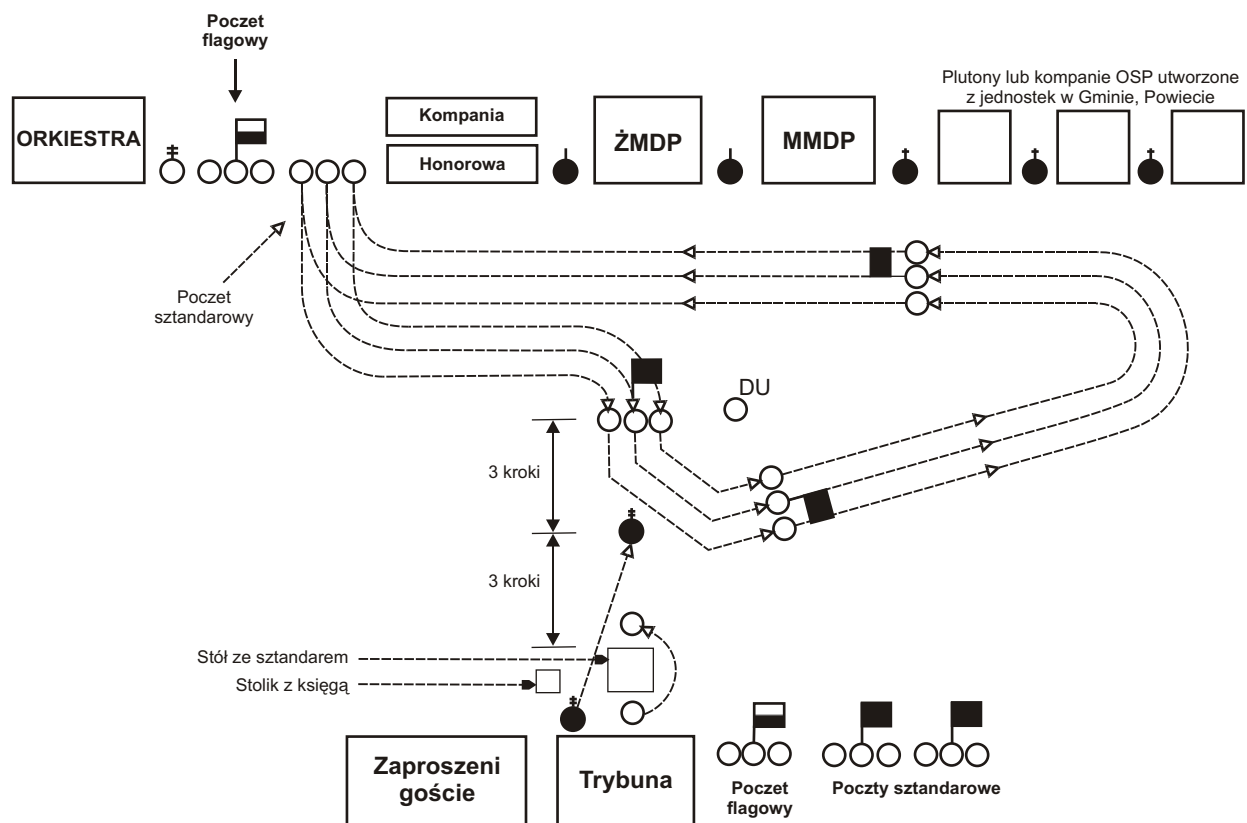
Po odegraniu hasła przekazujący sztandar naczelnik (prezes) oraz osoby biorące udział wcześniej w przekazaniu sztandaru, wracają na trybunę. Chorążowie pocztów sztandarowych towarzyszących uroczystości, przenoszą sztandary w położenie „Do nogi”. Dowódca uroczystości podaje komendy: „Poczet sztandarowy do prezentacji sztandaru - MARSZ”. Sztandarowy pocztu przenosi sztandar w położenie na ramię, poczet sztandarowy wykonuje zwrot w lewo przez zachodzenie i rozpoczyna marsz w kierunku lewego skrzydła pododdziałów. Przechodzi przed frontem w odległości 5 kroków, salutując przez pochycenie sztandaru pod kątem 45°. Po dojściu do prawego skrzydła, zajmuje swoje miejsce w szyku. W międzyczasie dowódca uroczystości wykonuje w tył zwrot i obserwuje prezentację sztandaru.

Po zajęciu miejsca w szyku przez poczet sztandarowy dowódca uroczystości wydaje komendy:

„**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały - SPOCZNIJ**”, wykonuje w tył zwrot. Następuje dalsza część uroczystości (okolicznościowe przemówienia obowiązują zasada że na samym końcu głos może zabrać naczelnik (prezes) wyróżnionej jednostki).

POŚWIĘCENIE SZTANDARU W KOŚCIELE LUB PODCZAS MSZY POLOWEJ

Jeżeli poświęcenia dokonuje się podczas mszy św. w kościele lub podczas mszy św. polowej, to ma ono miejsce po homilii. Celebrujący mszę św. przechodzi od ołtarza do ustawionego wcześniej na wprost, stołu ze sztandarem (sztandar do kościoła lub na mszę polową przynoszą lub przywożą samochodem wcześniej fundatorzy i układają na stole tak, aby drzewce położone było przy prawej krawędzi stołu, prostopadłe do ołtarza) i tu (o ile nie uczynił tego w homilii) występuje z apelem do strażaków, podkreślając znaczenie sztandaru. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**BACZNOŚĆ**”. Kapłan odmawia okolicznościową modlitwę i dokonuje pokropienia sztandaru, po czym zajmuje swoje poprzednie miejsce. Przy mszy św. polowej może teraz nastąpić czynność przekazania sztandaru oraz prezentacja. Wszystkie czynności wykonuje się tak samo jak w rozdziale „Poświęcenie i wręczenie sztandaru”. Wskazane jest jednak, aby czynności pozaliturgiczne odbywały się poza Mszą Św. a zwłaszcza przemówienia gości. Poświęcony sztandar z kościoła na plac uroczystości (do położenia na stoliku), gdzie ma nastąpić oficjalne wręczenie, mogą nieść fundatorzy (tworzą oni wtedy 3-osobowy poczet). Nie idą wtedy z plutonem honorowym, tylko na początku pododdziału przed innymi pocztami. Sztandar na plac uroczystości może być przewieziony również samochodem (należy to omówić i przećwiczyć wcześniej przed uroczystością).

Rys. Nr 15 Ustawienie podczas uroczystości wręczenia sztandaru

DEKORACJA OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ ODZNACZENIEM

Akt dekoracji Ochotniczej Straży Pożarnej orderem odznaczeniem państwowym, korporacyjnym, pożarniczym, resortowym lub regionalnym odbywa się na zorganizowanym w tym celu uroczystym apelu. Aktu dekoracji dokonuje osoba upoważniona przez właściwe władze. Członkowie odznaczanej jednostki występują w mundurach galowych ze sznurami i odznaczeniami.

Odznaka orderu lub odznaczenia umieszczona u dołu kokardy związanej ze wstęgi (wstążki) odpowiedniej do danej klasy orderu (odznaczenia). Końce kokardy ozdobione frędzlami koloru złotego. Długość końców wstęgi (wstążki) jest 10 cm mniejsza od szerokości płatu sztandaru. Kokarda ma wszytą haftkę (karabińczyk) do przypięcia w specjalny uchwyt, na drzewcu sztandaru od strony płata, na której umieszczony jest znak Związku.

Pierwsze odznaczenie zawiesza się na drzewcu, na wysokości górnej krawędzi płata sztandaru. Następnie umieszcza się wzdłuż drzewca z góry w dół, według ważności i starszeństwa, w odstępach 5-10 cm. W taki sam sposób umieszcza się na drzewcu sztandaru wstęgę kiru, gdy sztandar uczestniczy w uroczystościach żałobnych.

Odznaczenie przypina się do poduszki wykonanej z bordowego aksamitu (pluszu) o wymiarach 30 x 30 cm. Boki poduszki obszywa się sznurkiem dekoracyjnym lub wstęgą z frędzlami koloru złotego.

Poduszkę z odznaczeniem umieszcza się na stoliku nakrytym zielonym sukniem, na którym umieszczona jest kronika jednostki z wypisanymi danymi personalnymi osób oficjalnych, uczestniczących w uroczystości nadania odznaczenia.

Po raporcie, podniesieniu flagi na maszt i wystąpieniu powitalnym spiker (prowadzący uroczystość) prosi uprawnioną osobę o odczytanie aktu nadania odznaczenia.

Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”. Po tej komendzie rozlega się hasło „Słuchajcie wszyscy”. Następnie odczytuje się akt nadania odznaczenia, po którym dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały, na prawo - PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy do dekoracji** (wymienić rodzaj odznaczenia) - **MARSZ**”.

Poczet sztandarowy maszeruje i zatrzymuje się w odległości 10 kroków przed trybuną. Osoba dekorująca schodzi z trybuny, prezes lub naczelnik OSP towarzyszą jej, idąc pół kroku z tyłu po lewej stronie. Z prawej strony niesiona jest przez jednego ze strażaków poduszka z odznaczeniem. Dekorujący podchodzi i zatrzymuje się trzy kroki przed poczetem sztandarowym oddaje honory przez salutowanie, osoba cywilna przez skłon odkrytej głowy. Sztandarowy salutuje sztandarem.

Osoba dekorująca bierze z poduszki odznaczenie ze wstęgą (wstążką), podchodzi, wpina je w specjalny uchwyt na drzewcu sztandaru. Następnie wraca na swoje poprzednie miejsce, trzy kroki przed poczetem sztandarowym i oddaje honory sztandarowi. W tym czasie odegrany zostaje sygnał straży pożarnej. Sztandarowy salutuje sztandarem od chwili oddania honorów przez osobę dekorującą (po jej podejściu do sztandaru) aż do zakończenia aktu dekoracji.

Po zakończeniu aktu dekoracji osoba dekorująca z asystą wraca na podium (trybunę), sztandarowy przenosi sztandar w położenie „prezentuj”. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Poczet sztandarowy do prezentacji odznaczenia - MARSZ**”. Sztandarowy przenosi sztandar w położenie „na ramię”. Poczet maszeruje najkrótszą drogą do lewego skrzydła ugrupowania pododdziałów, wykonuje zachodzenie w lewo i maszeruje krokiem równym wzdłuż szyku w odległości 5 kroków w kierunku jego prawego skrzydła, prezentując odznaczenie. Orkiestra gra marsza. Po wstąpieniu pocztu sztandarowego do szyku (na uprzednio zajmowane miejsce) dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały - SPOCZNIJ**”.

Spiker prosi przedstawiciela władz o zabranie głosu i prowadzi dalej uroczystość zgodnie z harmonogramem.

WRĘCZANIE ODZNACZEŃ I WYRÓŻNIEŃ

Dekoracja odznaczeniami, wręczenie wyróżnień odbywa się w jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych podczas uroczystego apelu z okazji Dnia Strażaka, świąt państwowych i obchodów jubileuszowych. Uczestników uroczystego apelu obowiązuje mundur galowy ze sznurem galowym i odznaczeniami.

Po raporcie, podniesieniu flagi państwowej i przemówieniu powitalnym, odczytaniu specjalnych rozkazów, odczytuje się wyciągi z odpowiednich uchwał i innych dokumentów prawnych o nadaniu odznaczeń, wyróżnień.

Ordery, krzyże zasługi i Złoty Znak Związku wręczane są wyłącznie w danej grupie odznaczeń wg ich ważności lub pojedynczo. Pozostałe odznaczenia wg ich ważności, tzn. złote, srebrne, brązowe. Po dekoracji odznaczeniami wręczane są listy pochwalne, dyplomy i nagrody rzeczowe.

Spiker lub osoba prowadząca narrację odczytuje akt nadania odznaczenia, wyróżnienia. Dowódca uroczystości wydaje komendy: „**Pododdziały - BACZNOŚĆ**” „**Wyróżnieni** (podać rodzaj wyróżnienia) **przed front szyku MARSZ**”.

Na tę komendę wyróżnieni występują z szyku pododdziałów i innych zajmowanych miejsc, ustawiają się w szeregu na 5 kroków przed dowódcą uroczystości frontem do trybuny, w kolejności wyczytanych odznaczeń. Z szyku nie występują tylko funkcyjni pocztów flagowego i sztandarowego, którzy odznaczenia, wyróżnienia lub akty mianowania otrzymują na swoim miejscu w szyku. Sztandarowy po otrzymaniu odznaczenia nie salutuje. Osoba dekorująca lub wręczająca wyróżnienia w towarzystwie prezesa lub naczelnika i niosącego taczkę z odznaczeniami, wyróżnieniami podchodzi do prawego skrzydła osób odznaczanych i wyróżnianych. Asystujący podaje kolejno odznaczenia. Przypinając odznaczenia, wręczając wyróżnienia, dekorujący mówi w czyim imieniu, jakim odznaczeniem dekoruje, składa gratulacje i wymienia uścisk dłoni. Odznaczony, mianowany odpowiada „KU CHWALE OJCZYZNY”. Gratulacje składają również osoby towarzyszące.

Po dekoracji i wręczeniu wszystkich wyróżnień jeden z wyróżnionych składa podziękowania. Dowódca uroczystości podaje komendę do wstąpienia do szyku. „**Odznaczeni i mianowani do szyku MARSZ**”. „**Pododdziały SPOCZNIJ**”.

Jeżeli uroczystość odbywa się w świetlicy, meldunek osobie odbierającej raport składa najstarszy funkcyj. Po przemówieniu i odczytaniu odpowiednich aktów ceremonia wręczenia wyróżnień przebiega identycznie jak podczas apelu. W każdym przypadku w uroczystości powinni brać udział przełożeni wyróżnionych, członkowie rodzin i zaproszeni goście.

DEFILADA

Każda uroczystość strażacka może być zakończona defiladą, czyli przemarszem pododdziałów. Przed rozpoczęciem defilady należy wystawić w odstępach 5 kroków na wyznaczonej linii dziesięciu strażaków kierunkowych (po 5 w lewo i w prawo od trybuny), frontem do trasy przemarszu. Aby defilada została przeprowadzona dowódca uroczystości podaje rozkaz: „**W pododdziałach BACZNOŚĆ**”, „**Do defilady w ugrupowanie marszowe, kierunek w prawo (lewo) MASZEROWAĆ**”, „**W pododdziałach SPOCZNIJ**”. Dowódcy pododdziałów ustawionych w dwuszeregu podają komendy do zmiany szyku oraz do marszu. W tym celu występują równocześnie jeden krok w przód, z jednoczesnym zwrotem w lewo, i podają komendy: „**Pododdział „BACZNOŚĆ**”, „**W czwórki, w prawo ZWROT**”, „**Za mną**”.

MARSZ ". Po podaniu tych komend robią zwrot w tył i wychodzą trzy kroki w prawo skos na czoło swojego pododdziału. Dowódcy pododdziałów ustawionych w linię kolumn występują trzy kroki w lewo skos i nie zmieniając frontu, stają przed swymi pododdziałami, podając przez lewą ramię do tyłu komendy do rozpoczęcia marszu : „ **Pododdział BACZNOŚĆ**”, „ **Za mną MARSZ**”. Po hasle „MARSZ” pierwszy pododdział rozpoczyna marsz. Z chwilą oddalenia się poprzedzającego pododdziału na odległość co najmniej 10 kroków rozpoczyna marsz następny pododdział. Jednocześnie z rozpoczęciem marszu przez pododdział który jest kompanią honorową, orkiestra zaczyna grać melodie marszowe i maszeruje za dowódcą uroczystości aż do dojścia przed trybunę honorową. Następnie, nie przerywając gry zatrzymuje się w wyznaczonym miejscu, frontem do trybuny. Dowódca defilady, zbliżywszy się do trybuny honorowej, melduje przyjmującemu rozpoczęcie defilady i do jej zakończenia pozostaje z lewej strony trybuny (patrząc od strony pododdziałów) na wysokości pocztu flagowego.

Podczas defilady strażacy będący na trybunie oddają honory. Defiladę rozpoczynają pododdziały piesze, po których przemarszu może nastąpić defilada np.: sikawek konnych, zabytkowych samochodów pożarniczych a następnie nowoczesnego sprzętu. Od momentu rozpoczęcia defilady do chwili zakończenia przemarszu pododdziałów pieszych orkiestra gra „Warszawiankę”, natomiast w czasie defilady pojazdów pożarniczych inne melodie marszowe. Po dojściu na wysokość pierwszego strażaka kierunkowego przed trybuną, każdy dowódca pododdziału podaje komendę: „ **BACZNOŚĆ** ”, a na wysokości trzeciego: „ **Na prawo PATRZ**”. Gdy defilujący minie drugiego strażaka kierunkowego za trybuną dowódca pododdziału podaje komendę: „ **BACZNOŚĆ**”, a po minięciu piątego kierunkowego „ **SPOCZNIJ**”. Orkiestra defiluje za ostatnią kolumną, grając marsza, dowódca defilady melduje przyjmującemu defiladę o jej zakończeniu. Wymienione wyżej sikawki konne, zabytkowe samochody pożarnicze i nowoczesny sprzęt pożarniczy uczestniczą w defiladzie po przejściu pododdziałów pieszych i orkiestry. Ruszają one z miejsca zgrupowania po komendach: „ **Silniki W RUCH** ”, a następnie „ **MARSZ** ”. Pojazdy ruszają w kolejności ustalonej przez dowódcę kolumny samochodowej i są zobowiązane do zachowania bezpiecznej odległości między pojazdami. Przed trybuną salutują tylko dowódcy pojazdów.

OPUSZCZENIE I ODPROWADZANIE FLAGI

Flagę państwową (związkową) opuszcza się i zdejmuje w tym samym dniu w którym była ona podnoszona.

Po zakończeniu uroczystości mniejszej rangi np.: apel jednostki OSP, flaga powinna być opuszczona i przeniesiona na miejsce stałego przechowywania bezpośrednio po uroczystości. Przy uroczystościach, które są ważnym wydarzeniem w życiu jednostki, czynność tą można wykonać dopiero po opuszczeniu terenu przez zaproszonych gości i towarzyszące pododdziały, nie później jednak niż na koniec dnia. W każdym natomiast przypadku kiedy do podniesienia flagi użyto drabiny mechanicznej, opuszczenie jej powinno nastąpić bezpośrednio po zakończeniu uroczystości.

Opuszczenie i zdjęcie flagi powinno mieć zawsze uroczysty charakter. Flagę opuszcza się i zdejmuje się w następujący sposób:

a/ przed masztem, frontem do niego, ustawiają się: w odległości 5 kroków Naczelnik OSP i krok w lewo trębacz-sygnalista. Poczet flagowy ustawia się krok za masztem, frontem do niego,

b/ na komendę Naczelnika OSP : „ **BACZNOŚĆ**”, „ **Poczet flagowy, flagę państwową (związkową) OPUŚĆ**”, trębacz zaczyna grać hasło Wojska Polskiego, flagowy zaś opuszcza flagę. Naczelnik OSP i dowódca pocztu i asystujący salutują. Czas opuszczenia flagi powinien być synchronizowany z czasem grania hasła trębacza.

c/ po odpięciu i złożeniu flagi (flagowy składa flagę przy pomocy asystującego).
państwową w prostokąt o bokach 40 X 30 cm , związkową w kwadrat o bokach 40 X 40 cm,

d/ po złożeniu flagi poczet na komendę Naczelnika OSP „**Poczet flagowy, za mną MARSZ**”, maszeruje w odległości trzech kroków za Naczelnikiem do miejsca stałego przechowywania flagi.

W czasie podnoszenia opuszczenia flagi wszyscy strażacy znajdujący się poza szykiem zwracają się frontem do niej, przyjmują postawę zasadniczą i salutują.

POŚWIĘCENIE I PRZEKAZANIE DO UŻYTKU REMIZY (STRAŻNICY)

Przed trybuną (podium) z lewej strony ustawia się dwa stoliki przykryte zielonym sukniem. Na tym z prawej strony, patrząc z trybuny, ustawia się pojemnik z wodą święconą, kropidło, krzyż, obraz lub figurę św. Floriana. Na drugim stawia się tacę z odznaczeniami, dyplomami itp., tackę z nożyczkami, kronikę jednostki z wypisanymi danymi personalnymi osób oficjalnych, których uhonorowano wpisem do kroniki.

Przed wejściem do budynku rozwiesza się na wspornikach szarfę o barwach narodowych lub strażackich, która zostanie przecięta w czasie uroczystego otwarcia strażnicy.

Za stolikami stoją: za pierwszym 2 członków MDP obowiązkowo w mundurkach, za drugim 3 członkinie KDP w strojach ludowych lub mundurach organizacyjnych. Jednego strażaka wyznacza się do uruchomienia syreny na okres 15 sekund w czasie przecinania wstęgi.

W uroczystym apelu uczestniczą wszyscy członkowie i członkinie danej jednostki łącznie z poczetem flagowym i sztandarowym, o ile jednostka posiada sztandar. Dobrze jest, gdy teren pozwala na występowanie gospodarzy w szyku rozwiniętym.

Wydaje się celowe, by znaleźć czas i możliwości przećwiczenia z całością pododdziałów, a jeżeli jest to niemożliwe, to przynajmniej zaprosić dowódców i funkcyjnych na korekty i poprawki w scenariuszu.

Po zajęciu miejsc przez pododdziały i zaproszonych gości spiker komentuje, kto przyjmuje raport i kto go będzie składać. Dowódca uroczystości wydaje komendy: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo - PATRZ**”, podchodzi do osoby odbierającej raport i melduje: „PANIE PREZESIE ZARZĄDU WOJEWÓDZKIEGO ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ DOWÓDCA UROCZYSTOŚCI (podaje imię i nazwisko) MELDUJE PODODDZIAŁY NA UROCZYSTYM APELU Z OKAZJI POŚWIĘCENIA I PRZEKAZANIA DO UŻYTKU STRAŻNICY OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ W .....”.

Następuje przegląd pododdziałów oraz przywitanie się z pododdziałami. P o przywitaniu się, zaproszeni goście wchodzi na trybunę. Po wejściu na trybunę wciąga się flagę państwową (związkową) na maszt. Dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały SPOCZNIJ**”. Następnie spiker prosi o zabranie głosu gospodarza uroczystości, który wita wszystkich przybyłych na uroczystość i wygłasza referat na temat historii budowy strażnicy.

Przewodniczący Społecznego Komitetu przekazuje Prezesowi lub Naczelnikowi symboliczny klucz do nowej remizy

Spiker lub osoba przez niego wskazana odczytuje akty nadania odznaczeń i wyróżnień. Dobrze jest, gdy członkowie MDP, KDP, HDP wręczą wyróżnionym o osobom oficjalnym kwiaty.

Spiker prosi o zabranie głosu osoby oficjalne i zaproszonych gości. Następnie Prezes lub Naczelnik OSP składa podziękowanie za pomoc w budowie strażnicy oraz za przyznane odznaczenia i wyróżnienia. W końcowej części wystąpienia prosi księdza kapelana o poświęcenie strażnicy i precjozów umieszczonych na stole. Dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały na prawo PATRZ**”.

Kapelan dokonuje poświęcenia strażnicy z zewnątrz a następnie podchodzi do stołu i dokonuje poświęcenia krzyża i figury lub obrazu św. Floriana. Kapelanowi asystuje strażak niosący kropidło i naczynie z wodą święconą.

Po poświęceniu krzyża kapelan przekazuje kropicło strażakowi, bierze ze stołu krzyż i przekazuje go Naczelnikowi lub Prezesowi OSP. Przyjmujący klęka na prawe kolano, całuje krzyż i przyjmuje go od kapelana, następnie wstaje. Prezes (naczelnik) zaprasza osoby oficjalne do przecięcia wstęgi i uroczystego otwarcia strażnicy.

Kolejność w orszaku:

- strażak z krzyżem, za nim dziewczęta z tacą, na której znajdują się nożyce
- osoba honorowa, Prezes (Naczelnik), kapelan, Przewodniczący Społecznego Komitetu Budowy i jeden lub dwóch wyróżniających się strażaków przy budowie. Osoby te wspólnie dokonują przecięcia wstęgi. Przy tej czynności, włącza się syrenę. Dowódca uroczystości podaje komendę: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały SPOCZNIJ**”.

Po przecięciu wstęgi kapelan wraz z wymienionymi wyżej osobami, wchodzi do wewnątrz pomieszczenia i dokonuje poświęcenia pomieszczeń. Następnie kapelan dokonuje poświęcenia garaży i znajdującego się w nich sprzętu pożarniczego. Dowódca uroczystości podaje komendę do wprowadzenia sztandaru do wewnątrz remizy. W dalszej kolejności następuje wpis do księgi pamiątkowej oraz zwiedzanie strażnicy.

Kończy się część oficjalna uroczystości.

ŚLUBOWANIE MŁODZIEŻOWEJ DRUŻYNY POŻARNICZEJ BEZ SZTANDARU

Ślubowanie MDP jest podniosłym aktem wychowawczym, świadczącym o patriotycznej postawie młodzieży. Przygotowanie tej ceremonii powinno być szczególnie staranne. Ślubowanie MDP może być częścią składową prawie każdej innej uroczystości strażackiej. Po części wstępnej uroczystości i zapowiedzi spikera o ślubowaniu, dowódca uroczystości wydaje rozkaz: „**Drużyny Młodzieżowe OSP do ślubowania - WYSTĄP**”.

Wówczas dowódcy drużyn przyjmując postawę zasadniczą występują prawą nogą krok w przód z równoczesnym zwrotem w lewo, dociągając nogę do prawej i stojąc w postawie zasadniczej, podają komendy: „**BACZNOŚĆ w prawo ZWROT**”, kierunek za mną”, po zakończeniu w prawo zwrot i zwróceniu głowy w lewo kończą komendę hasłem „**MARSZ**”.

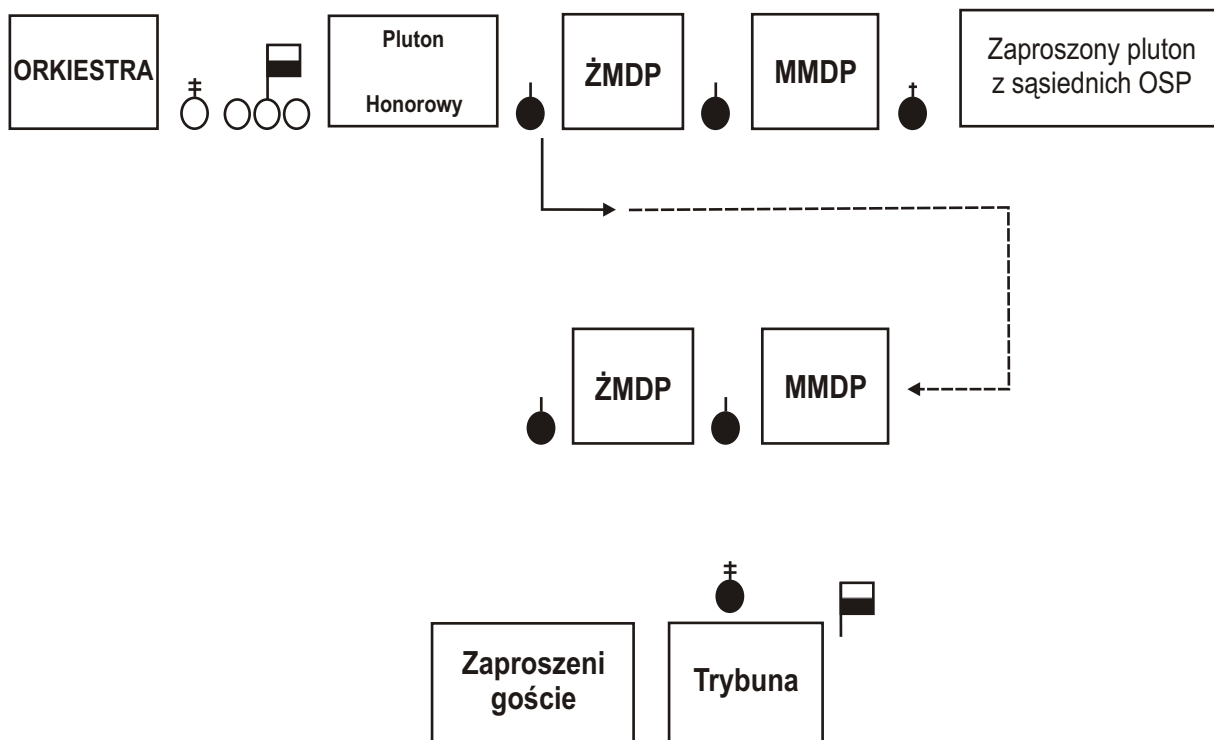
Dowódcy drużyn prowadzą drużyny w ustalone wcześniej miejsce przed trybuną. Zbliżając się do ustalonego miejsca dowódcy drużyn zwracają głowę w lewo, podają komendy: „**Drużyna - STÓJ**”. Po zatrzymaniu dowódcy wykonują w tył zwrot, przyjąwszy postawę zasadniczą podają komendy: „**W lewo ZWROT**”, „**SPOCZNIJ**”.

Następnie dowódcy maszerują trzy kroki i wykonując w prawo zwrot zajmują miejsca na czele drużyny. Na „**SPOCZNIJ**” dołączają do prawego, równają i kryją. Na komendę dowódcy całość „**BACZNOŚĆ! do ślubowania**” członkowie drużyn prawą ręką zdejmują czapki dżokejki MDP, które kładą na zgiętym przedramieniu lewej ręki, trzymając palcami za daszek czapki od dołu. Czapka jest ułożona orzełkiem do przodu, denkiem do góry. Na hasło komendy członkowie drużyn unoszą prawą rękę tak, aby przedramię było skierowane pionowo do góry, dłoń zwrócona w przód a końce palców jak do salutowania na wysokości oczu. Strażacy występujący w hełmach nie zdejmują ich.

Spiker prosi: „O odczytanie roty ślubowania proszę...”. Drużyny powtarzają chórem słowa ślubowania zawarte tylko w pierwszym zdaniu roty, natomiast po odczytaniu następnych zdań powtarzają „Ślubujemy”. Po ślubowaniu dowódca uroczystości wydaje komendę: „Po ŚLUBOWANIU” ślubujący wykonują w odwrotnej kolejności te same czynności jak po komendzie „Do ŚLUBOWANIA”. „**SPOCZNIJ**” a następnie „**Drużyny Młodzieżowe do szyku - WSTĄPIĆ**”.

Dowódcy drużyn występują prawą nogą krok w przód z jednoczesnym zwrotem w lewo i po dociągnięciu lewej nogi podają komendy: „**BACZNOŚĆ w prawo ZWROT**”,

„**Kierunek za mną**”, dowódca po wykonaniu w tył zwrot, trzech kroków w prawo w skos i zatrzymaniu się w postawie zasadniczej zwraca głowę w lewo i kończy komendę hasłem „**MARSZ**”. Drużyny maszerują na swoje miejsca w szyku. Zbliżając się do swego miejsca w szyku dowódcy zwracają głowę w lewo, podają komendę: „**Drużyna STÓJ**”. Dowódcy wykonują w tył zwrot i podają komendy: „**W lewo ZWROT**”, „**SPOCZNIJ**”. Drużyny dołączają do prawego, równają i kryją. Dowódcy wykonują w prawo zwrot i przyjmują postawę swobodną.

Rys. Nr 16 Ustawienie podczas ślubowania MDP bez sztandaru

ŚLUBOWANIE MDP NA SZTANDAR

ORKIESTRA

Ślubowanie MDP na sztandar, podobnie jak ślubowanie bez sztandaru, może być częścią składową innej uroczystości strażackiej.

Dowódca uroczystości wydaje komendę: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały na prawo - PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy do ślubowania - WYSTĄP**”. Prawoskrzydłowy pocztu zwracając głowę w lewo podaje „cichą” komendę „**Poczet - MARSZ**”.

Poczet maszeruje na wyznaczone miejsce. Gdy poczet zbliża się do oznaczonego miejsca przed trybuną, prawoskrzydłowy pocztu podaje „cichą” komendę „**POCZET**” sztandarowy pionuje sztandar i poczet zachodzi w tył na lewo i na oznaczonej linii zatrzymania, kończy komendę hasłem „**STÓJ**”.

Dowódca uroczystości: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały SPOCZNIJ**”. Następnie na rozkaz dowódcy uroczystości: „**Drużyny młodzieżowe do ślubowania WYSTĄP**”, dowódcy wyprowadzają drużyny na ustalone miejsce 6 kroków przed sztandarem analogicznie jak w poprzednim rozdziale (ślubowanie bez sztandaru). Dowódca drugiej drużyny powinien stać na wprost sztandarowego.

Dowódca uroczystości „**Wyznaczone roty, do ślubowania - WYSTĄP**”. Do ślubowania występują dwie rotę lewoskrzydłowa drużyny pierwszej oraz prawoskrzydłowa drużyny drugiej. Dowódca rot zwraca głowę w lewo i podaje komendę: „**Roty - MARSZ**”. Zbliżając się do sztandaru wydaje komendę: „**Roty STÓJ**” tak, aby ślubujący zatrzymali się na wysokości sztandaru.

Następnie dowódca rot wydaje komendę: „**ZWROT**”. Obie rotę wykonują zwrot do środka, twarzami do siebie i przyjmują postawę „na spocznij”. W tym czasie dowódca drugiej drużyny wykonuje krok w lewo dla wypełnienia luki po wystąpieniu rotę do ślubowania.

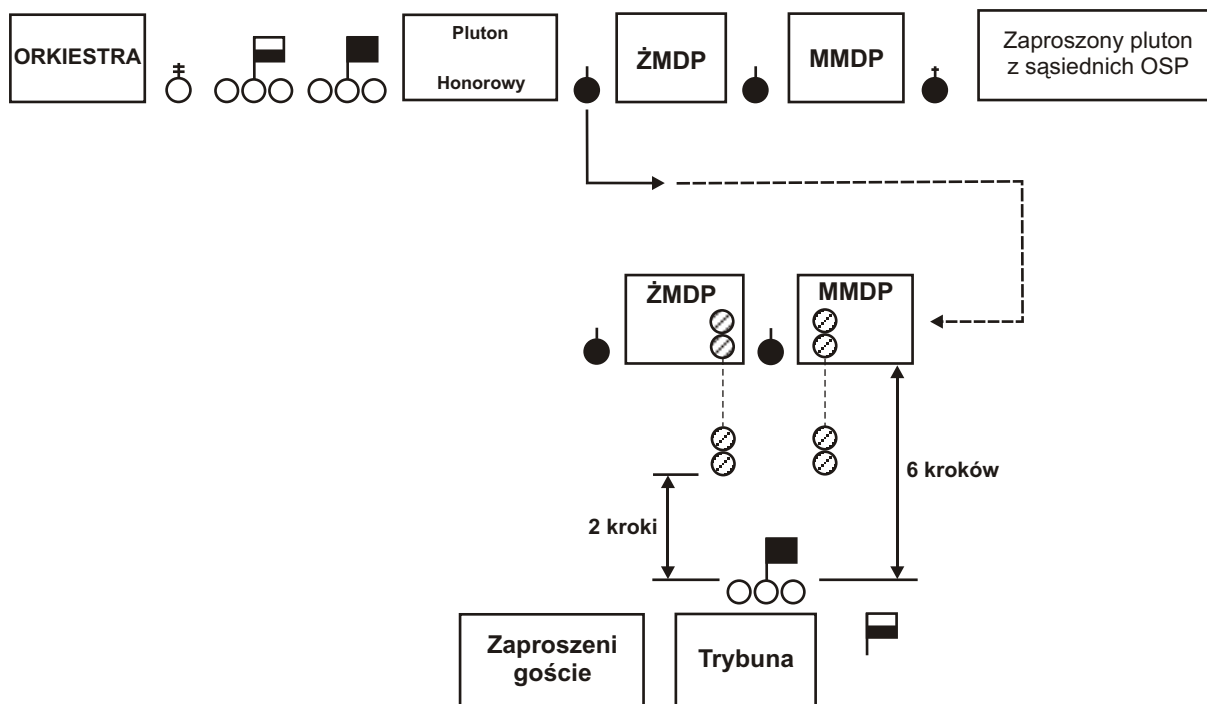
Dowódca uroczystości: „**BACZNOŚĆ DO ŚLUBOWANIA**”. Sztandarowy pochyla sztandar, skrzydłowi pocztu salutują. Obie rotę kładą prawe dłonie, złożone jak do salutowania, na sztandarze (ramiona wyprostowane) a członkowie obu drużyn unoszą prawe dłonie do góry na wysokość ucha złożone jak do salutowania.

Ślubowanie odbywa się w sposób podany w poprzednim rozdziale. Po ślubowaniu dowódca uroczystości: „**PO ŚLUBOWANIU**” (ślubujący opuszczają prawe ręce, sztandarowy podnosi sztandar, członkowie pocztu przestają salutować), wszyscy przyjmują postawę „na spocznij”. Na rozkaz dowódcy uroczystości: „**Roty do szeregu WSTĄP**”. Dowódca rotę wydaje komendę: „**Roty ZWROT**”, „**W kierunku drużyn MARSZ**”. W tym czasie dowódca drugiej drużyny wykonuje krok w prawo robiąc miejsce dla rotę wracającej od sztandaru. Dochodząc do drużyn dowódca rotę wydaje komendę: „**Roty STÓJ**”, „**W tył - ZWROT**”, „**SPOCZNIJ**”. Dowódca uroczystości: „**Drużyny młodzieżowe, do szyku - WSTĄP**”.

Dowódcy drużyn odprowadzają drużyny do szyku, analogicznie jak w poprzednim rozdziale. Dowódca uroczystości wydaje komendy: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na lewo - PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy, do szyku - WSTĄP**”.

Prawoskrzydłowy wydaje analogiczną komendę jak przy występowaniu do ślubowania. Po powrocie pocztu dowódca uroczystości wydaje komendy: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały SPOCZNIJ**”.

Podobnie jak z MDP należy również przeprowadzać ślubowanie dla nowych członków OSP, którzy wstępując do OSP ukończyli 18 lat i nie składali przyrzeczenia.

Rys. Nr 17 Ustawienie podczas ślubowania MDP na sztandar.

PASOWANIE CZŁONKÓW MŁODZIEŻOWYCH DRUŻYN POŻARNICZYCH

Ceremonia pasowania oparta jest na wzorach średniowieczno-rycerskich, kiedy to każdy młodzieniec, który posiadał umiejętności sztuki rycerskiej dostępował zaszczytu pasowania na rycerza.

Dowódca uroczystości : „Drużyny Młodzieżowe do pasowania WYSTĄP”. Dowódcy drużyn wyprowadzają drużyny w wyznaczone miejsce (trzy kroki przed wyłożonym chodnikiem, w analogiczny sposób jak do ślubowania). Dowódca całości podaje komendę: „**Pierwszy szereg**” (członkowie MDP w pierwszym szeregu przyjmują postawę zasadniczą). „**Do pasowania - WYSTĄP**”. Pierwszy szereg występuje trzy kroki w przód, klękając na prawe kolano (na rozłożonym chodniku lub dywanie) lewa noga zgięta pod kątem prostym, lewa dłoń wyprostowana spoczywa na lewym kolanie, prawe ramię opuszczone pionowo w dół.

W tym czasie drugi szereg zajmuje jego miejsce wykonując dwa krótkie kroki w przód. Spiker prosi o dokonanie aktu pasowania. Osoba dokonująca pasowania ująwszy w prawą dłoń ozdobny toporek staje w postawie zasadniczej przed klęczącymi w odległości 3-5 kroków. Po zaszalutowaniu toporkiem podchodzi z opuszczonym w dół toporkiem do prawoskrzydłowego, zatrzymuje się przed nim w postawie zasadniczej dotyka klęczącego toporkiem w lewe ramię i wypowiada słowa: „Pasuję Druha (Druhnę) na strażaka członka Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej”. Pasowany wstaje i przyjmując postawę zasadniczą salutuje. Pasujący przekładając toporek do lewej ręki podaje mu prawą dłoń. Pasowany mówi: „Ku Chwale Ojczyzny”. Po zaszalutowaniu stoi w postawie zasadniczej, dopóki pasujący nie podejździe do trzeciego pasowanego. Pasujący przesuwając się krok w prawo przekłada toporek do prawej dłoni i dokonuje pasowania

kolejnej osoby. Po pasowaniu pierwszego szeregu dowódca uroczystości wydaje komendę: „**Pierwszy szereg w lewo ZWROT**”, „**Naprzód - MARSZ**”, „**STÓJ**”, „**W prawo ZWROT**”, „**Drugi szereg do pasowania - WYSTĄP**” następuje pasowanie drugiego szeregu.

W czasie pasowania drugiego szeregu, pierwszy szereg otrzymuje „akty pasowania”, które wręcza ... Z chwilą, gdy wręczający podchodzi do prawoskrzydłowego, ten saltuje. Po wręczeniu „aktu pasowania” wręczający podaje prawą dłoń i mówi: „Gratuluję”. Pasowany odpowiada: „Ku Chwale Ojczyzny” i saltuje równocześnie z kolejnym członkiem drużyny.

Po wręczeniu „aktów pasowania” pierwszemu szeregowi, wręczający podchodzi do drugiego szeregu i powtarza te same czynności. Po zakończeniu dowódca uroczystości : „**Drugi szereg w lewo ZWROT**”, „**Kierunek na - WPROST**”. Drugi szereg zachodzi za pierwszy na swoje miejsce „**STÓJ**”, „**W prawo - ZWROT**”. Z kolei dowódca uroczystości wydaje komendę: „**Pasowane drużyny do szyku WSTĄP**”. Dowódcy drużyn odprowadzają drużyny do szyku jak po ślubowaniu.

ŚLUB STRAŻAKA

Jednym z ważniejszych momentów w życiu każdego człowieka jest zawarcie związku małżeńskiego. Dlatego też ślub strażaka powinien mieć uroczystą strażacką oprawę, organizowaną za zgodą zainteresowanej pary młodej. Druhny i druhowie mogą zorganizować z tej okazji asystę honorową. Może nią być szpaler reprezentacyjny złożony z członków OSP, MDP i KDP. Asystę honorową wystawia się przed wejściem do kościoła, innym miejscem kultu religijnego oraz przed urzędem stanu cywilnego. Asysta w mundurach galowych towarzyszy zawierającym związek przez cały czas trwania uroczystości.

Jeżeli uroczystość odbywa się z oprawą religijną, wówczas należy przejąć wszystkie funkcje asysty przy liturgii (czytania, śpiewy itp.).

Miłym akcentem jest oddanie honorów młodej parze po wyjściu z kościoła lub urzędu stanu cywilnego. Wówczas ustawia się szpaler reprezentacyjny w dwóch szeregach, zwróconych frontem do siebie po obu stronach wejścia. Wskazane jest także oddanie honorów przez salutowanie wykonanie daszka toporków, pod którym między szeregami szpaleru przechodzi para młodych do pojazdu. Dobrym obyczajem powinno być także złożenie kwiatów przez młodą parę w miejscu pamięci narodowej, szczególnie czczonym przez społeczeństwo danej miejscowości. Szczególnie uroczyście powinno się przyjąć młodych małżonków na terenie strażnicy. Po ich wejściu na salę przez szpaler reprezentacyjny w towarzystwie asysty honorowej, złożonej z druhen i druhow. Gospodarzem powitania powinien być prezes lub naczelnik i w imieniu OSP wręczyć okolicznościowe upominki.

Należy również wplatać i kultywować weselne zwyczaje i tradycje regionalne. Podobne imprezy można zorganizować i w inne święta prywatnie:

- chrzest lub uroczyste nadanie imion dzieciom
- urodziny, imieniny
- jubileusze zaślubin i pracy

POGRZEB ZE STRAŻACKĄ Z ASYSTĄ HONOROWĄ

Strażackie uroczystości pogrzebowe mają olbrzymią siłę oddziaływania na społeczeństwo i zapewniają prestiż społecznej służby. Należy więc dążyć do tego, aby te smutne, żałobne wydarzenia strażackie pozostawały w ludzkiej pamięci niezapomniane wspomnienia.

Na wiadomość o zgonie strażaka, działacza ZOSP RP i wszystkich tych, którzy pomagali strażakom należy reagować niezwłocznie i samorzutnie. Należy tym ludziom zapewnić godną ostatnią posługę wystawiając strażacką asystę honorową. Asystę tę stanowi pluton lub kompania ze sztandarem, orkiestra, strażacy wyznaczeni do pełnienia służby na posterunku honorowym przy trumnie oraz strażacy do niesienia orderów i odznaczeń, wiązanek kwiatów i krzyża z klepsydrą zmarłego. Skład strażackiej asysty honorowej powinien ustalać prezes (naczelnik) OSP oraz prezosi oddziałów ZOSP RP.

W przypadku, gdy na cmentarzu nie ma kaplicy, domu pogrzebowego, trumnę ze zwłokami przewozi się samochodem do bramy cmentarnej. Kondukt pogrzebowy ustawia się wówczas za bramą cmentarną w taki sposób, jak przed kościołem, domem pogrzebowym, strażnicą.

Trumnę umieszcza się na katafalku w kościele, kaplicy lub innym specjalnie do tego celu przygotowanym pomieszczeniu. Na wieku trumny, na wysokości piersi zmarłego umieszcza się czapkę rogatywkę lub ozdobny hełm zwrócone daszkiem w stronę nóg. Przed trumną układa się poduszki z odznakami orderów, odznaczeń, wieńce, wiązanki kwiatów.

W zależności od warunków lokalowych ustawia się krzesła dla najbliższej rodziny zmarłego. Częścią uroczystości pogrzebowej podczas wstawiania trumny w domu pogrzebowym może być wykonywanie utworów żałobnych odtwarzanych z taśm przez urządzenia nagłaśniające.

Pięć minut przed ceremonią pogrzebowa wystawia się przy trumnie czterech wartowników na posterunku honorowym, ze składu strażackiej asysty honorowej. Dwóch staje u wezłowania, dwóch na wysokości stóp, w odległości kroku od trumny.

Stoją oni w domu pogrzebowym frontem do zebranych a w kościele frontem do trumny.

Służbę na posterunku honorowym mogą pełnić również strażacy spoza posterunku, przedstawiciele władz państwowych, samorządowych, organizacji i stowarzyszeń stojąc bez nakrycia głowy krok w lewo i prawo od wartowników, zmieniając się co 5-10 minut a kończąc na 5 minut przed wyprowadzeniem trumny.

Piętnaście minut przed ceremonią pogrzebu strażacka asysta honorowa ustawia się w szyku rozwiniętym frontem do wyjścia z kaplicy (domu pogrzebowego). Orkiestra staje na prawym skrzydle.

Pięć minut przed wyprowadzeniem trumny dokonuje się zmiany wartowników na posterunkach honorowych. Czynność tę wykonuje się w następujący sposób: wyznaczony strażak na dowódcę posterunku honorowego wchodzi z czterema wartownikami do domu pogrzebowego, staje przed trumną i oddaje honory przez salutowanie. Wprowadzeni wartownicy podchodzą do wyznaczonych miejsc i ustawiają się na miejscu dotychczasowych wartowników, którzy odstepują od trumny w bok o jeden krok, odpowiednio w lewo i w prawo, a następnie razem opuszczają za dowódcą dom pogrzebowy. Następnie wyznaczony strażak wprowadza strażaków w celu zebrania poduszek z odznaczeniami orderów i odznaczeń oraz wieńców, po czym wyprowadza ich i ustawia w innym miejscu umożliwiającym włączenie się do konduktu.

Kondukt pogrzebowy ustawia się w następującej kolejności:

1. symbol religijny, np. krzyż (w przypadku pogrzebu wyznaniowego)
2. orkiestra
3. kompania honorowa z pocztem sztandarowym
4. poczty sztandarowe strażackie i innych organizacji
5. strażacy niosący wieńce i delegacje z wieńcami
6. strażacy niosący poduszki z odznaczeniami orderów i odznaczeń
7. kapelan strażacki, inny duchowny lub mistrz ceremonii
8. trumna z asystą złożoną z czterech wartowników

9. najbliższa rodzina

10. delegacje oraz inne osoby uczestniczące w uroczystości pogrzebowej.

W pogrzebach bezwyznaniowych skład asysty oraz ceremoniał jest taki sam. Nie występują elementy kultu religijnego a osobę duchowną zastępuje mistrz ceremonii. Gdy trumna ukaże się w wyjściu dowódca strażackiej asysty honorowej podaje komendę: „**Pododdział BACZNOŚĆ**”, (trębacz sygnaliści grają sygnał „BACZNOŚĆ”). Następnie komendę: „**Pododdział, na prawo PATRZ**”, (werbliści wykonują modulowane tremolo). W tym czasie strażacy znajdujący się poza szykiem salutują. Niosący trumnę zatrzymują się na minutę aby uczestnicy uroczystości oddali honory zmarłemu. Dowódca strażackiej asysty honorowej podaje komendy: „**Pododdział - BACZNOŚĆ**”, „**W czwórki, w prawo ZWROT**”, „**Pododdział, za mną - MARSZ**”. Po tej komendzie rusza cały kondukt pogrzebowy w takt marsza żałobnego. Kompania honorowa, strażacy niosący wieńce, poduszki z odznaczeniami orderów i odznaczeń, według kolejności wynikającej z ich starszeństwa oraz wartownicy honorowi maszerują bez wymachu rąk w odstępie kroku od pojazdu, na którym znajduje się trumna (lub osób ją niosących). Mundurowi idący w kondukcje pogrzebowym nie zdejmują nakrycia głowy.

Po przybyciu konduktu pogrzebowego na cmentarz przy grobie, orkiestra przerywa grę i ustawia się wraz z kompanią honorową w szyku rozwiniętym w odległości nie większej niż 50 kroków od grobu. Pozostałą część asysty ustawia się po obu stronach grobu w odległości dwóch - trzech kroków w pobliżu grobu, wartownicy bezpośrednio przy grobie.

Po ustawieniu trumny nad grobem (nie zdejmując z niej czapki i hełmu), trębacz gra sygnał „Słuchajcie wszyscy”. Kapelan strażacki (inny duchowny) lub mistrz ceremonii odprawia egzekwie pogrzebowe, po czym Prezes (Naczelnik) lub inny przedstawiciel ZOSP RP żegna zmarłego. Następnie czyni to jeden z jego kolegów. Po tym, może zabrać głos jeden z członków rodziny.

Po przemówieniach dowódca strażackiej asysty honorowej podaje komendy: „**BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo - PATRZ**”. Sztandarowy salutuje sztandarem (pochyla pod kątem 45°), mundurowi stojący poza szykiem salutują. W tym czasie następuje składanie trumny do grobu. Kierowcy OSP uruchamiają na 1 minutę syreny alarmowe. Następuje składanie wieńców i wiązanek. Składający wieńce i wiązanki oddają honory zmarłemu przez salutowanie lub skłon głowy. Cały czas, kiedy składane są wieńce i wiązanki werbliści wykonują tremolo.

Po złożeniu ostatniego wieńca i wiązanki na grobie werbliści przerywają grę. Dowódca podaje komendę: „**BACZNOŚĆ**”, „**SPOCZNIJ**”.

Orkiestra wykonuje marsz żałobny Chopina lub inny utwór uzgodniony z rodziną lub organizatorem. W przypadku, gdy zamiast orkiestry występuje trębacz, wykonuje się trzykrotnie melodię „Cisza”. Następnie najstarszy funkcją prezes, przekazuje najbliższej rodzinie zmarłego futerał z orderami i odznaczeniami odpiętymi z poduszek oraz składa kondolencje. Po nim delegacje i przyjaciele zmarłego. Strażacka asysta honorowa i orkiestra opuszczają cmentarz.

Jeżeli zmarły zostanie pośmiertnie odznaczony, to przed przemówieniami pożegnalnymi odczytuje się wyciąg z odpowiedniego aktu. Odznaczenie przypina do poduszki upoważniony przedstawiciel przyznającego to odznaczenie. Na pogrzebach osób wybitnie zasłużonych dla ochrony przeciwpożarowej, lub które zginęły przy pożarach i innych klęskach żywiołowych, bądź też w trakcie wykonywania obowiązków służbowych, trumnę zmarłego okrywa się flagą państwową lub związkową.

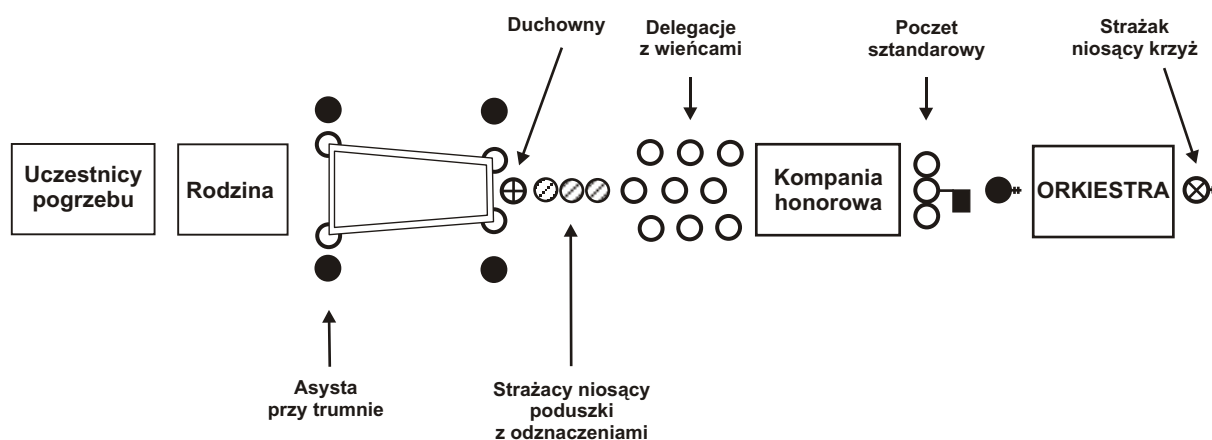
Flagę rozwija się w poprzek trumny tak, by środek znajdował się na wysokości daszka czapki i mocuje się u dołu brzegów trumny. Flaga przypinana jest do trumny przed jej wystawieniem na katafalk. Flagę zdejmuje się przed ustawieniem trumny nad grobem.

Flagę państwową składa się w prostokąt 40x30 cm. Flagę związkową składa się w kwadrat o boku 40 cm. Flagi przekazuje rodzinie razem z odznaczeniami najwyższy funkcją działacz Związku.

W dniu pogrzebu na kilka godzin przed rozpoczęciem ceremonii naczelnik OSP wyznacza asystę do podniesienia i opuszczenia do pół masztu flagi państwowej (związkowej) z kirem żałobnym. 10 cm od górnych krawędzi flagi przymocowuje się szarfę z kiru składającą się z dwóch wstęg o szerokości 4 cm każda. U góry szarfa zawiązana jest w kokardę o szerokości 8 cm. Długość szarfy wynosi 1 metr. Do podniesienia flagi wyznacza się asystę w składzie:

- dowódca sekcji,
- poczet flagowy,
- trębacz,

Aby flaga z kirem żałobnym została podniesiona, Naczelnik lub Prezes OSP wydaje komendy takie same, jak przy wciągnięciu flag bez kiru żałobnego na poprzednio opisanych uroczystościach, z tym jednak warunkiem, że chorąży pocztu wpierw podnosi flagę do wierzchołka masztu a następnie opuszcza do jego połowy. Flagę zdejmuje się po zakończeniu uroczystości pogrzebowych.

Rys. Nr 18 Ugrupowanie konduktu pogrzebowego

JBILEUSZ OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ

Główna część obchodów jubileuszowych odbywa się w formie uroczystego apelu. Po raporcie i podniesieniu flagi na maszt realizowana jest właściwa część. Prezes OSP przedstawia w krótkim zarysie historię jednostki. Kolejnym etapem jest dekoracja sztandaru jednostki odznaczeniem, dokonanie wpisów do kroniki.

Dekoracja członków straży odznaczeniami, wyróżnieniami, odczytywanie nadesłanych życzeń, wygłaszanie przemówień przez gości honorowych, pokazy sprawności OSP, MDP, KDP, HDP. Uczestnictwo we Mszy Św. odprawianej w intencji jubilatów. Zaproszeni goście przechodzą do świetlicy, zwiedzają izbę tradycji, pomieszczenia podziału bojowego i jego wyposażenie. Wpisują się do kroniki jednostki oraz uczestniczą w spotkaniu z najstarszymi, najbardziej zasłużonymi jej członkami i sympatykami. Pozują również do wspólnego zdjęcia.

DZIEŃ OTWARTEJ STRAŻNICY

Dzień otwartych strażnic organizuje się przeważnie 4 maja w święto Patrona strażaków Św. Floriana oraz jubileuszy Ochotniczej Straży Pożarnej.

Przygotowania rozpoczyna się od ułożenia programu dnia otwartych strażnic, który może obejmować powitanie, krótka pogawędkę o historii i obecnych zadaniach straży, zwiedzanie izby tradycji oraz innych szczególnie interesujących pomieszczeń, pokazy działania sprzętu, ćwiczenia pokazowe, quizy i konkursy wiedzy pożarnej, dyskoteki itp. W odpowiednim czasie przed planowanym dniem otwartych strażnic wysyła się zaproszenia do organizacji, szkół i zakładów.

Przebieg dnia.

Wyznaczeni przedstawiciele straży witają przybyłych gości zapoznając z przewidzianym programem i towarzyszą w zwiedzaniu jednostki. Zwiedzanie odbywa się grupowo. Rozpoczyna się od izby tradycji (stoiska lub kącika tradycji), gdzie zwiedzający zapoznają się z historią i obecnymi zadaniami Ochotniczej Straży Pożarnej. Następnie goście zwiedzają pomieszczenia zakwaterowania i garażowe. Na placu ćwiczeń można zademonstrować działanie sprzętu takiego jak motopompy, podnośniki, drabiny oraz rozwinięcie sekcji i ćwiczenia. Ciekawym momentem będzie również pokazanie możliwości gaśniczego sprzętu a w szczególności gaśnic pianowych, proszkowych i śniegowych. Wskazane jest zorganizowanie konkursu wiedzy pożarnej z symbolicznymi nagrodami dla dzieci i młodzieży, wyświetlanie filmów o tematyce pożarnej, koncerty zespołów artystycznych, orkiestr strażackich, chórów itp.

PRZEKAZANIE SAMOCHODU POŻARNICZEGO

Przekazanie samochodu pożarnej jednostce OSP odbywa się w formie uroczystego apelu, może stanowić również część innej uroczystości, np. jubileuszu OSP. Pojazd do przekazania musi być należycie przygotowany od strony technicznej i odpowiednio, skromnie ale estetycznie udekorowany.

Uroczystość przekazania poprzedzają elementy uroczystego apelu, jak zbiórka pododdziałów, raport, przegląd, powitanie, podniesienie flagi na maszt.

Samochód ustawia się naprzeciw zgrupowania pododdziałów, tak aby nie utrudniał obserwacji i żeby ceremonia przekazania była widoczna dla wszystkich uczestników uroczystości.

Przed nim stolik z dokumentami i kluczami pojazdu, nożyczki butelka „szampana” oraz wodę święconą i kropidło, o ile samochód będzie poświęcany.

Wyznaczony strażak OSP odczytuje rozkaz komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej o przydzieleniu samochodu. Prezes (naczelnik) OSP prosi księdza kapelana o dokonanie poświęcenia. Ksiądz kapelan w asyście prezesa i strażaka niosącego kropidło oraz naczynie z wodą święconą, podchodzą do samochodu. Kapelan odmawia modlitwę oraz dokonuje poświęcenia. Po czym powraca na podium (trybunę). Po poświęceniu spiker prosi o wystąpienie matki chrzestnej i opiekuna (osoby znane z działalności społecznej w środowisku) oraz asysty złożonej z dwóch par mieszkańców. Wyczytani przez spikera ustawiają się parami po obu stronach pojazdu, twarzami do trybuny. Każda para trzyma wspólnie swoją, boczną (zwisającą z boku pojazdu) wstążkę. Dowódca uroczystości podje komendę: **„Naczelnik OSP i kierowca do odbioru samochodu WYSTĄPIĆ”**. Wymienieni ustawiają się na wysokości prawego przedniego koła pojazdu, frontem do trybuny. Następnie spiker informuje, że formalnego przekazania samochodu dokona np. prezes ZW ZOSP RP lub komendant wojewódzki PSP z towarzyszącymi osobami. Gdy wręczający zbliży się do naczelnika OSP i kierowcy obaj jednocześnie powinni zaszalutować. Wręczający przy przekazaniu kluczyków i dowodu rejestracyjnego wygłasza kilka zdań okolicznościowych. Naczelnik OSP odbierając kluczyki i dowód rejestracyjny wypowiada formułę np.. „ W imieniu całej naszej jednostki składam gorące podziękowanie za przydzielony samochód, podnoszący zdolność operacyjną naszej jednostki. Równocześnie zapewniam druha prezesa, że będziemy się starać aby ten samochód był zawsze sprawny i należycie konserwowany”. Po tej wypowiedzi Naczelnik OSP salutuje a następnie wykonuje w lewo zwrot w stronę kierowcy, który powinien wykonać (jednocześnie z naczelnikiem) w prawo zwrot. Naczelnik OSP przekazuje kluczyk i dowód rejestracyjny pojazdu ze słowami: „ Waszej opiece Druhu kierowco powierzam ten pojazd w nadziei, że będzie zawsze sprawny o każdej porze dnia i nocy”. Kierowca po odebraniu kluczyków i dowodu rejestracyjnego odpowiada: „Uczynię wszystko co będzie w mojej mocy, żeby ten samochód nigdy nie zawiódł”. Po wzajemnym salutowaniu naczelnik OSP wykonuje w tył zwrot i razem z kierowcą wykonują trzy kroki w przód a następnie w lewo zwrot, żeby nie zasłaniać przebiegu dalszej ceremonii. prezes ZW ZOSP RP lub komendant wojewódzki PSP z asystą wraca na trybunę. Spiker informuje o nadaniu imienia pojazdowi. Opiekun matki chrzestnej rozwija przednie wstęgi (zrolowane, przymocowane do zderzaka) i wręcza jedną z nich matce chrzestnej. Następnie podaje jej „szampana”. Matka chrzestna trzymając butelkę „szampana” w prawej dłoni cytuje: „Z woli ludu strażackiego, tutejszej jednostki OSP nadaję ci imię „.....”, działaj sprawnie, gaś skutecznie i rozstawiaj imię (nazwa miejscowości) na całą okolicę”. I zamachem uderza butelką „szampana” o zderzak samochodu (można również „szampana” otworzyć i po wystrzeleniu korka skierować jego zawartość na samochód jest to bardziej praktyczne, bezpieczne) . Z kolei matka chrzestna i opiekun nożyczkami (podanymi przez jednego ze strażaków) odcinają swoje wstęgi a następnie wstęgi par mieszkańców. Matka chrzestna z opiekunem a następnie dwie pary mieszkańców podążają do księgi pamiątkowej, aby dokonać w nie wpisu o tej swoistej ceremonii. Dowódca uroczystości wydaje komendę skierowaną do naczelnika OSP i mechanika: **„ Obsługa NA WÓZ”**. Następuje próba techniczna pojazdu, polegająca na uruchomieniu świateł alarmowych, sygnałów dźwiękowych i silnika pojazdu oraz ostrożny przejazd pojazdu na czoło kolumny samochodowej. O ile scenariusz nie przewiduje dalszego programu, dowódca uroczystości melduje o zakończeniu uroczystości przekazania samochodu.

WPISANIE DO HONOROWEJ KSIĘGI OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ

Do HONOROWEJ KSIĘGI OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ wpisuje się działaczy i czynnych członków Ochotniczych Straży Pożarnych wszystkich, którzy wyróżnili się bohaterską postawą w ochronie życia, zdrowia, mienia ludzkiego lub szczególnie zasłużyli się wybitnymi osiągnięciami w realizacji zadań ochrony przeciwpożarowej. Decyzję o dokonaniu wpisów w honorowej księdze podejmuje Zarząd OSP z okazji dorocznego Dnia Strażaka.

Ceremoniał wpisu obejmuje w szczególności:

- wręczenie wyróżnionym osobom dyplomów oraz fotokopii wpisu (w przypadku wyróżnienia pośmiertnego ich rodzinom)

- przekazywanie do OSP z których pochodzą osoby wyróżnione fotokopii wpisu.

Spotkanie organizowane powinno być w jednej z udekorowanych sal remizy, strażnicy. Wyróżnieni występują w mundurach galowych, ustawieni są według funkcji, frontem do czołowej ściany sali. Wyróżnione osoby spoza jednostki OSP zajmują miejsca na lewym skrzydle szeregu.

W odległości jednego kroku od lewego skrzydła ustawia się stół z wyłożoną HONOROWĄ KSIĘGĄ, zawierającą wpisy nazwisk i zasług wyróżnionych. Uroczystość rozpoczyna się złożeniem meldunku. Z chwilą przybycia prezesa lub naczelnika OSP dowódca uroczystości podaje komendę: „DRUHNY I DRUHOWIE” i składa meldunek. Po przyjęciu meldunku wita się z dowódcą uroczystości i zezwala na przyjęcie postawy swobodnej. Następnie prezes OSP (Przewodniczący Komisji Opiniodawczej) wygłasza krótki referat na temat zasług osób które zostaną wpisane do Honorowej Księgi (kroniki OSP). Następnie Prezes OSP podchodzi do wyróżnionych, i kolejno wręcza dyplomy wyróżnionym oraz składa gratulacje.

Wyróżniony odpowiada: 'Ku Chwale Ojczyzny ', podchodzi do księgi, podpisuje przy swoim nazwisku i powraca do szyku.

Po wręczeniu dyplomów wygłaszane są krótkie przemówienia przez zaproszonych gości. Następnie jeden z wyróżnionych występuje z szyku i w imieniu pozostałych składa podziękowania. Uroczystość kończy się spotkaniem towarzyskim oraz wykonaniem wspólnego zdjęcia.

POŻEGNANIE STRAŻAKÓW

Zmiany dotychczasowej działalności to bardzo ważny moment, wywołujący wiele wspomnień i wzruszeń. Dlatego pożegnanie powinno być uroczyste i życzliwe. Pożegnanie strażaków organizuje się dla:

- przenoszonych (przechodzących) do innych jednostek organizacyjnych
- przenoszenie strażaków z podziału bojowego do innej działalności z uwagi na stan zdrowia, wiek, na własne życzenie itp.

Uczestników spotkania obowiązuje umundurowanie wyjściowe, żegnanych mundur galowy z odznaczeniami.

1. Pożegnanie odbywa się zazwyczaj w izbie tradycji, świetlicy lub innym odpowiednim pomieszczeniu z udziałem całej OSP, kolegów, przyjaciół. Na życzenie odchodzących zaprasza się również członków najbliższej rodziny. Po uformowaniu szyku dowódca uroczystości składa raport najstarszemu funkcją:

„Druhu prezesie, dowódca uroczystości ..... melduje OSP..... do pożegnania druha.....”.

Prezes OSP w obecności Zarządu OSP, zaproszonych gości charakteryzuje pracę i działalność oraz przebieg służby pożarniczej żegnanego. Odczytywane są akty nadania odznaczenia, nagrody. Następnie przemawia bezpośredni przełożony oraz jeden z jego kolegów. Po tych wystąpieniach głos zabiera żegnany charakteryzując swoją pracę i działalność na terenie jednostki. Po zakończeniu Prezes OSP w imieniu całej jednostki składa życzenia. Pożegnanie kończy wykonanie wspólnego zdjęcia, które umieszcza się w gazetce ściennej i kronice jednostki.

2. Pożegnanie szczególnie zasłużonych działaczy i członków Ochotniczych Straży Pożarnych, którzy w pożarnictwie przeszli co najmniej 40 lat, można przeprowadzić na uroczystej zbiórce (apelu). Po raporcie, przeglądzie pododdziału, powitaniu, podniesieniu flagi na maszt. Prezes OSP zaprasza żegnanego strażaka oraz gości na trybunę. Następnie wita zaproszonych gości i przedstawia zasługi oraz działalność żegnanego. Przełożony żegnanego odczytuje akt nadania odznaczenia i wyróżnienia. Wręczenie odbywa się przed frontem pododdziałów, na 5 kroków przed trybuną. Po wręczeniu odznaczenia dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały, na prawo - PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy BACZNOŚĆ**”, „**Do pożegnania Druha ..... - MARSZ**”. Żegnany podchodzi do sztandaru, zatrzymuje się trzy kroki przed sztandarem salutuje. Sztandarowy pochyla sztandar pod kątem 45°, żegnany klęka na prawe kolano podnosi płat sztandaru do ust całuje go a następnie wstaje. Sztandarowy wykonuje sztandarem „Na prawo - PATRZ” (prezentuj). Żegnający salutuje, wykonuje w tył zwrot i powraca na trybunę. Dowódca uroczystości wydaje komendę do wstąpienia sztandaru do szyku. Następnie może być odczytana Uchwała OSP o przyznaniu odchodzącemu nagrody okolicznościowej. Po wręczeniu nagrody przez Zarząd OSP głos zabiera strażak żegnający się z OSP. Następnie wręczane są okolicznościowe upominki i gratulacje przez kolegów i znajomych. Dowódca uroczystości melduje o zakończeniu uroczystości i wydaje stosowne komendy o rozformowaniu pododdziału. Żegnany zaprasza gości na pożegnalny obiad w świetlicy.

POŻEGNANIE SZTANDARU OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ

Pożegnanie sztandaru w OSP ma miejsce w przypadku wprowadzenia nowego wzoru sztandaru, uszkodzenia sztandaru w wyniku długoletniego użytkowania i ewentualnie związane jest z likwidacją OSP. Pożegnanie sztandaru powinno mieć bardzo uroczystą formę. Na uroczystość należy zaprosić przedstawicieli oddziałów ZOSP RP (wojewódzkie, powiatowe, gminne) wszystkie OSP z terenu gminy oraz organizacje i instytucje współpracujące z OSP. W czasie uroczystości wszystkich występujących w mundurach powinno obowiązywać umundurowanie galowe ze sznurem galowym oraz orderami, odznaczeniami. Dowódcą uroczystości powinien być z-ca naczelnika OSP. Uroczystość pożegnania sztandaru odbywa się podczas uroczystego apelu.

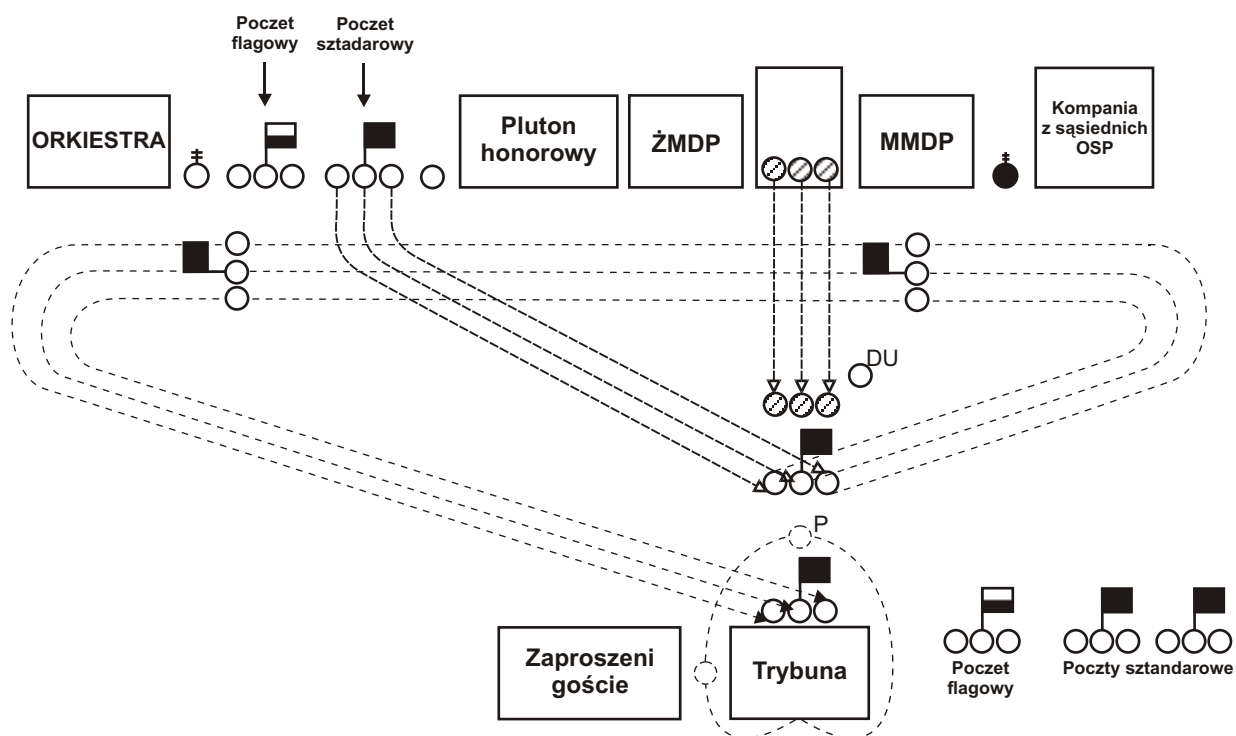
Uformowanie pododdziałów powinno być takie same jak podczas uroczystego apelu z tym, że w szyku OSP na wprost trybuny powinna być ustawiona delegacja OSP składająca się z dwóch, najstarszych zasłużonych Druhów oraz Naczelnika OSP.

Z chwilą przybycia przełożonego (prezesa ZW ZOSP RP lub prezesa ZP ZOSP RP), któremu powinien towarzyszyć prezes OSP dowódca uroczystości podaje komendy: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały na prawo PATRZ**”. Następnie składa meldunek o następującej treści np.: „Druhu prezesie dowódca uroczystości, z-ca prezesa OSP w ....., druha ....., melduje pododdziały do uroczystego apelu

z okazji pożegnania sztandaru”. Po dokonaniu przeglądów pododdziałów, przywitaniu się, zaproszeni goście oraz prezes OSP zajmują miejsca na trybunie honorowej. Zostaje podniesiona flaga na maszt. Następnie dowódca uroczystości podaje komendę: **„Pododdziały BACZNOŚĆ”**, „Druh ....., odczytać Uchwałę OSP o wprowadzeniu nowego wzoru sztandaru”. Wywołany strażak podchodzi na środek placu i oddaje honory przez salutowanie. Orkiestra trębacz gra hasło „Słuchajcie wszyscy”, po którym następuje odczytanie Uchwały. Po zakończeniu czytania, strażak salutuje i powraca na swoje poprzednie miejsce. Dowódca uroczystości podje komendę: **„Pododdziały SPOCZNIJ”**.

Kolejno przemawiają (prezes ZW ZOSP RP lub prezes ZP ZOSP RP) Prezes OSP, wójt gminy itp.. Po zakończeniu przemówień dowódca uroczystości podaje komendy: **„Pododdziały BACZNOŚĆ”**, **„Pododdziały na prawo PATRZ”**, **„Poczet sztandarowy BACZNOŚĆ”** , **„Do przekazania sztandaru MARSZ”**. Poczet sztandarowy występuje z szyku, maszeruje przed trybunę i staje w wyznaczonym miejscu frontem do pododdziału. Sztandarowy wykonuje chwyt „Prezentuj”. Dowódca uroczystości podaje komendy : **„Delegacja OSP ..... do pożegnania sztandaru MARSZ”**. Po tej komendzie trzy osobowa delegacja OSP maszeruje do sztandaru i zatrzymuje się trzy kroki przed nim. Sztandarowy salutuje sztandarem. Najstarszy stojący w środku delegacji druh, klęka i podnosi prawą ręką płat sztandaru do ust, całuje go a po jego opuszczeniu wstaje. Sztandarowy wykonuje chwyt „Prezentuj” a następnie „Na ramię”. Dowódca uroczystości podaje komendy: **„Delegacja OSP, w tył ZWROT”**, **„Do szyku MARSZ”**. Po tej komendzie trzyosobowa delegacja Druhów wstępuje do szyku. Prezes OSP schodzi z trybuny podchodzi do pocztu sztandarowego staje przed sztandarem i salutuje. Sztandarowy salutuje sztandarem. Sztandarowi innych pocztów pochylają sztandary. Prezes OSP przerywa salutowanie klęka na prawe kolano, prawą ręką ujmuje płat sztandaru podnosi go do ust i całuje. Następnie opuszcza go i wstaje. Sztandarowy wykonuje chwyt „Na ramię”, a następnie „ Do nogi” i przekazuje sztandar Prezesowi OSP. W tym momencie trębacze grają sygnał Straży Pożarnych. Prezes OSP przejmuje sztandar, unosi go do góry i prezentuje, pochylając w prawo, potem w lewo a następnie przekazuje sztandar sztandarowemu. Prezes OSP wraca na trybunę. Dowódca uroczystości podaje komendę: **„Poczet sztandarowy do pożegnalnej prezentacji sztandaru MARSZ”**. Poczet sztandarowy maszeruje do lewego skrzydła pododdziałów, przechodzi przed frontem pododdziałów i wraca na swoje miejsce, przed trybunę. Dowódca uroczystości wydaje komendy do defilady. Pododdziały defilują przed sztandarem a następnie wracają na poprzednie miejsce. Dowódca uroczystości podaje komendy: **„Pododdziały BACZNOŚĆ”**, **„Pododdziały na prawo PATRZ”**, **„Poczet sztandarowy BACZNOŚĆ”**, **„Do szyku MARSZ”**. Poczet sztandarowy wstępuje do szyku. Ceremonia kończy się jak uroczysty apel.

Jeżeli OSP otrzymuje nowy sztandar to uroczystość tę należy poprzedzić pożegnaniem starego (przed wręczeniem nowego sztandaru nie przeprowadza się wtedy defilady). Poczet sztandarowy ze starym sztandarem po prezentacji przed frontem pododdziałów, zajmuje wtedy wyznaczone miejsce na trybunie honorowej i pozostaje tam do zakończenia defilady, kończącej uroczystość wręczenia nowego sztandaru. Po defiladzie stary sztandar jest odprowadzony do sali tradycji, świetlicy, muzeum pożarniczego lub innego ustalonego miejsca dalszego przechowywania. Uroczystość kończy się podobnie jak uroczysty apel.

Rys. Nr 19 Ustawienie podczas uroczystości pożegnania sztandaru

ZDAWANIE I OBEJMOWANIE FUNKCJI W OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ

Zdawanie i obejmowanie funkcji w Ochotniczej Straży Pożarnej odbywa się podczas uroczystego apelu w obecności strażaków sprawujących wyższe funkcje w ogniowach związku, zaproszonych gości, przedstawicieli władz i organizacji współdziałających.

Na plac zbiórki wyższy funkcją przybywa w towarzystwie np., naczelników OSP zdającego i obejmującego obowiązki służbowe. Raport składa przełożonemu w tym przypadku z-ca naczelnika OSP, który jest dowódcą uroczystości. W tym celu wydaje komendy: „**Pododdział BACZNOŚĆ**” , „**Pododdział na prawo PATRZ**” i składa meldunek: „Druhu prezesie zarządu gminnego ZOSP RP w ....., z-ca naczelnika OSP w ..... melduje pododdział na uroczystym apelu z okazji zdania i przyjęcia obowiązków naczelnika OSP”. Po przyjęciu meldunku, przegładzie pododdziałów, powitaniu, prezes wita się z przybyłymi gośćmi i zaprasza do zajęcia miejsca na podium (trybunie), na którą wchodzi również zdający i obejmujący nową funkcję.

Po podniesieniu flagi na maszt przełożony (np. Prezes ZG ZOSP RP) odczytuje stosowną Uchwałę Zarządu OSP o odwołaniu i powołaniu na funkcję, przedstawia obejmującego funkcję oraz podaje krótką charakterystykę osobową. Następnie dziękuje zdającemu, informuje o jego działalności, dokonaniach i itp. Zdający i obejmujący (naczelnicy) schodzą z podium i ustawiają się w wyznaczonym miejscu przed frontem do pododdziałów. Dowódca uroczystości wydaje komendy do wystąpienia pocztu sztandarowego: „**Pododdział BACZNOŚĆ**”, „**Pododdział na prawo PATRZ**”, „**Poczet sztandarowy - BACZNOŚĆ**”, „**Do przekazania sztandaru MARSZ**”. Poczet sztandarowy występuje z szyku i zatrzymuje się trzy kroki przed przekazującym i obejmującym obowiązki służbowe obaj salutują. Po zajęciu miejsca przez poczet przestają salutować i wykonują zwrot obejmujący w prawo a zdający w lewo stojąc frontem do siebie. Sztandarowy pochyla sztandar tak, aby dolny brzeg płatu znajdował się na wysokości 1 metra od ziemi.

Zdający i obejmujący równocześnie klękają na prawe kolano i kolejno podnoszą prawą ręką do ust płat sztandaru i całują go. Pierwszy całuje płat sztandaru zdający obowiązki. Po wykonaniu tych czynności obaj wstają. Zdający wykonuje wykrok w prawo w skos, przyjmuje sztandar z rąk sztandarowego pocztu, wraca do uprzednio zajmowanej postawy i przekazuje sztandar obejmującemu obowiązki. Obejmujący przejmuje sztandar i przez chwilę trzyma go w pozycji „Na prawo - PATRZ”, po czym wykonuje krok w lewo skos i przekazuje sztandar sztandarowemu pocztu. Sztandarowy wykonuje chwyt „Prezentuj”. Zdający i obejmujący obowiązki służbowe, wykonują zwrot zdający w lewo a obejmujący w prawo podchodzą do przełożonego, zatrzymują się trzy kroki przed nim i kolejno meldują zdanie i objęcie obowiązków naczelnika OSP w następujący sposób: „ Druhu prezesie, druh..... melduje zdanie obowiązków naczelnika OSP w .....” , a obejmujący : „Druhu prezesie, druh .....melduję przyjęcie obowiązków naczelnika OSP w ..... Następnie udają się na trybunę, obejmujący staje po prawej a zdający po lewej stronie przełożonego. Dowódca uroczystości wydaje komendy: „**Poczet sztandarowy BACZNOŚĆ**”, „**Poczet sztandarowy do szyku MARSZ**”. Po zajęciu przez poczet sztandarowy miejsca w szyku dowódca uroczystości wydaje komendy: „**Pododdziały BACZNOŚĆ**”, „**Pododdziały SPOCZNIJ**”. Po zajęciu miejsca w szyku przez poczet sztandarowy Naczelnik OSP który zdał obowiązki składa podziękowanie za społeczną służbę, a Naczelnik OSP obejmujący obowiązki w krótkim przemówieniu wita się ze strażakami.

Jeżeli jednostka OSP nie posiada sztandaru to przy organizacji uroczystości należy pominąć czynności ujęte w/w rozdziale a związane z występowaniem sztandaru. Uroczystość powinna być zakończona defiladą. Po defiladzie zaproszeni goście, wszyscy członkowie OSP udają się do świetlicy na uroczysty obiad.

WYRÓŻNIENIE TOPORKIEM STRAŻACKIM

Wyróżnienie toporkiem strażackim i dedykacją jest przyznawane strażakom za szczególne zasługi i osiągnięcia w społecznej służbie. Toporek wręcza przyznający wyróżnienia, np. prezes zarządu wojewódzkiego Związku OSP RP lub prezes zarządu powiatowego ZOSP RP.

Na części metalowej toporka graweruje się funkcję, imię i nazwisko wyróżnionego (w trzecim przypadku komu, czemu), napis „Za szczególne osiągnięcia w służbie strażackiej”, miejscowość i datę przyznania wyróżnienia. Toporek przeznaczony do wręczenia umieszcza się w specjalnym futerale lub na ozdobnej podstawie. Paradny toporek wręcza się na uroczystym apelu, walnym zebraniu lub przy innej uroczystej okazji.

Po odczytaniu rozkazu wyróżnieni ustawiają się trzy kroki przed ustawionym stołem, przykrytym zielonym sukniem, na którym ustawione są toporki. Wręczający w towarzystwie prezesa zarządu gminnego ZOSP RP, naczelnika OSP podchodzi do wyróżnionych, bierze do lewej ręki od asystującego strażaka otwarty futerał z ułożonym w nim paradnym toporkiem, wręcza go wyróżnionemu i składa gratulacje. Wyróżniony zamyka futerał (jeżeli trzyma oburącz, przekłada do lewej ręki), wymienia uścisk dłoni i odpowiada: „Ku chwale ojczyzny” oraz przyjmuje gratulacje. Po zakończeniu ceremonii wręczania jeden z wyróżnionych składa podziękowanie.

UROCZYSTA ZMIANA SŁUŻBY

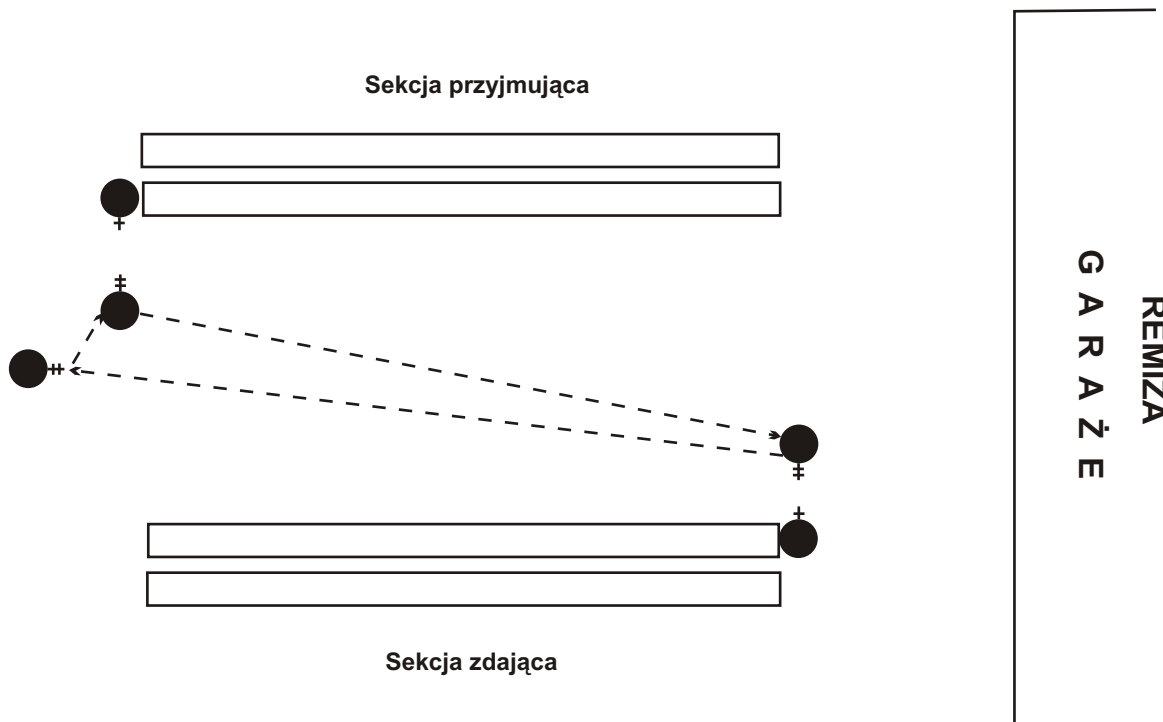
Uroczystą zmianę służby przeprowadza się w sposób nieco odmienny jak codzienną zmianę służby w JRG PSP. Elementy dotyczące sprawności samochodów i sprzętu silnikowego, gotowość i rozmieszczenie pozostałego sprzętu, czystość, porządek w strażnicy i na zewnątrz są sprawdzane wcześniej.

Uroczystą zmianę służby przeprowadza się z okazji świąt państwowych, strażackich i regionalnych. Stanowi ona jeden z elementów uroczystego apelu w OSP. Zmiana służby może również dokonywana w czasie, kiedy ogłoszony jest podwyższony stan zagrożenia, trwający kilka dni.

Codziennie dokonywanie sprawdzenia sprzętu, decyduje wtedy o skuteczności prowadzonych działań ratowniczych oraz zapewnia bezpieczeństwo pracy ratowników.

10 minut przed uroczystą zmianą, dowódcy sekcji ustawiają sekcje przed garażami remizy. Sprawdzają stan osobowy swoich sekcji, wygląd zewnętrzny, stan ich umundurowania i uzbrojenia osobistego oraz dokonują wyrównania szeregu. Z chwilą przybycia naczelnika OSP dowódcy sekcji wykonują prawą nogą krok w przód z równoczesnym zwrotem w lewo dostawiając lewą nogę do prawej i wydają komendy: „**Sekcja BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo (lewo) - PATRZ**” i wracają do poprzednio zajmowanego miejsca. Naczelnik OSP podchodzi kolejno do dowódcy sekcji przyjmującej służbę, zatrzymuje się przed min w odległości trzech kroków. Dowódca sekcji przyjmującej salutuje i składa meldunek: „Druhu naczelniku, dowódca sekcji I - szej Kowalski melduje gotowość (przyjęcia) służby”. I salutuje ponownie. Naczelnik OSP salutuje, wykonuje zwrot w prawo i przechodzi w odległości trzech kroków przed frontem przyjmującej służbę, dokonując jej przeglądu. Po dojściu do lewego skrzydła wykonuje w zwrot w prawo i podchodzi na odległość trzech kroków do dowódcy sekcji zdającej służbę. Obaj równocześnie salutują. Dowódca sekcji zdającej służbę melduje: „Druhu naczelniku dowódca sekcji druh..... melduje sekcję do zdania służby” i salutuje. Naczelnik OSP wykonuje zwrot w prawo i przechodzi w odległości trzech kroków przed frontem sekcji zdającej służbę. Następnie naczelnik OSP zajmuje miejsce pośrodku zmian służbowych w

odległości trzech kroków w linii prostej od ich lewego (prawego) skrzydła i wita się ze zmianami „Czołem Druhowie”, sekcje odpowiadają „ Czołem druhu naczelniku”. Po powitaniu naczelnik OSP podaje komendę: „**Na moją komendę, sekcje - BACZNOŚĆ**”, „Dowódca sekcji przyjmującej służbę , odczytać rozkaz dzienny” , „**Sekcje SPOCZNIJ**”. Dowódca sekcji przyjmującej służbę maszeruje na środek zmian służbowych, zajmuje miejsce na wysokości naczelnika OSP po jego lewej stronie, oddaje honory przez salutowanie i odczytuje rozkaz dzienny, podając komendy: „ Na moją komendę, „**Sekcje BACZNOŚĆ**”. Po odczytaniu nagłówka rozkazu podaje komendę: „**Sekcje SPOCZNIJ**” i odczytuje dalszą treść rozkazu. Po odczytaniu całej treści podaje komendę : „**Sekcje BACZNOŚĆ**” i odczytuje funkcję i nazwisko osoby która rozkaz podpisała: „ Podpisał naczelnik OSP ..... druh .....”. Po tym podaje komendę: „ **Zmiany - SPOCZNIJ** ”, saltuje i wraca na poprzednie miejsce. Naczelnik OSP podaje komendę : „**Na moją komendę, sekcje BACZNOŚĆ**” i rozkaz: „Dowódcy sekcji, odprowadzić sekcje do zdania i przyjęcia służby” i komendę: „ **Zmiany SPOCZNIJ**” . Dowódcy sekcji podają komendy: „**Na moją komendę, sekcja BACZNOŚĆ**”, „ **Do zdania (przyjęcia) służby ROZEJŚĆ SIĘ**”. Następuje zamiana miejsc ustawienia sekcji. Po uformowaniu sekcji i wyrównaniu ich szeregów naczelnik OSP wydaje komendę: „**Zmiana służby**”. Dowódcy sekcji podają następujące komendy: „**Zmiana - BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo (lewo) PATRZ**”, po czym dowódca sekcji zdającej oznajmia „Służba zdana” , a dowódca sekcji przyjmującej „Służba rozpoczęta”. Naczelnik i dowódcy sekcji salutują, a jeden ze strażaków (kierowca) uruchamia sygnały alarmowe w samochodzie (5 sekund). Następnie naczelnik OSP podaje komendę: „**Dowódcy sekcji, sekcje do swoich czynności ODPROWADZIĆ**”. Dowódcy sekcji podają swoim załogom komendy: „**Zmiana - BACZNOŚĆ**”, „**W prawo (lewo) ZWROT**”, „ **Do remizy MARSZ**”. Opuszczenie miejsca prowadzenia zmiany przez sekcje, kończy ceremonię zmiany służby.

Rys. Nr 20 Ustawienie sekcji podczas zmiany służby

WIZYTY W OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ

Oficjalnie zapowiedziane wizyty w Ochotniczej Straży Pożarnej mogą składać:

- przedstawiciele najwyższych władz państwowych, wojewódzkich, miejskich i gminnych
  - przedstawiciele władz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych
  - przedstawiciele władz samorządowych
  - przedstawiciele władz resortowych, MSWiA, Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej
  - delegacje krajowe i zagraniczne

W powitaniu honorowych gości zawsze uczestniczyć powinien przedstawiciel niższego szczebla, np.

1) wizytę składa prezes zarządu głównego lub członek Prezydium Zarządu Głównego Związku OSP RP w spotkaniu uczestniczy prezes zarządu wojewódzkiego lub członek prezydium zarządu wojewódzkiego Związku OSP RP, którzy są koordynatorami wizyty i spotkania.

2) wizytę składa komendant główny Państwowej Straży Pożarnej w spotkaniu uczestniczy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej. Uczestników spotkania obowiązuje ubiór galowy ze sznurem i najwyższymi odznaczeniami.

Kompania honorowa (pluton) oddaje honory zgodnie z obowiązującymi zasadami osobom pojedynczym. Jeżeli w spotkaniu uczestniczy delegacja honory oddaje się jej przewodniczącemu. Odległość od przewidywanego miejsca powitania gościa, w jakiej ustawia się asystę witającego, kompanię (pluton) honorowy, przedstawicieli władz administracji państwowej i samorządowej, zależy od wybranego miejsca ceremonii, dojazdu lub dojścia. Wysiadający z samochodu lub wchodzący do ustalonego pomieszczenia gość powinien być zwrócony twarzą do witających.

Na 30 minut przed planowaną wizytą naczelnik OSP zarządza zbiórkę kompanii (plutonu) honorowego, drużyn MDP i KDP i wprowadza poczty: flagowy i sztandarowy. Podnosi się flagę na maszt i oczekuje gości.

W chwili, gdy osoba składająca wizytę opuści samochód, dowódca kompanii (plutonu) naczelnik OSP wydaje komendy: „**BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo - PATRZ**”. Orkiestra gra marsza powitalnego. W przypadku, gdy honorowym gościem jest Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej lub Prezes Rady Ministrów (Premier) orkiestra wykonuje hymn państwowy a następnie marsz powitalny.

Dowódca uroczystości składa raport: „**PANIE PREZESIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, NACZELNIK ..... MELDUJE OCHOTNICZĄ STRAŻ POŻARNAJĄ ..... DO POWITANIA**”. Wizytujący podchodzi do sztandaru, zatrzymuje się trzy kroki przed nim i oddaje honory, osoba w cywilu przez skłon głowy, w mundurze przez salutowanie. Następnie w towarzystwie dowódcy uroczystości przechodzi przed frontem pododdziałów, wraca na środek szyku i wita się słowami: „Czołem strażacy”, pododdział odpowiada „Czołem druhu prezesie”. Z kolei wizytujący udaje się w kierunku ustawionych do prezentacji osób przybyłych na jego powitanie. Prezes (naczelnik) przedstawia je. Dowódca uroczystości salutuje i wraca przed front pododdziału i wydaje komendy: „**BACZNOŚĆ SPOCZNIJ**”.

Powitanie kończy defilada (przemarsz) kompanii (plutonu) honorowej i innych (MDP, KDP) uczestniczących w powitaniu.

Pobyt w jednostce przebiega według ustaleń programowych.

Pożegnanie przebiega w kolejności odwrotnej niż powitanie, na życzenie wizytującego

można zrezygnować z udziału orkiestry i pododdziału honorowego.

Podczas wizyty gości zagranicznych delegacji towarzyszy przedstawiciel instytucji zapraszającej i ewentualnie tłumacz. Prezes OSP otrzymuje wcześniej dokładny plan pobytu delegacji.

W powitaniu uczestniczą prezes OSP i wyznaczone przez niego osoby z Zarządu OSP.

Delegacja wita się przy głównym wejściu na teren jednostki. Naczelnik OSP składa towarzyszącemu delegacji Prezesowi ZW ZOSP RP meldunek: „Druhu Prezesie, Naczelnik OSP wita delegację na terenie strażnicy”.

Wymieniają uścisk dłoni z przewodniczącym delegacji, po czym przedstawia mu osoby asystujące.

Przy powitaniu pozostałych członków delegacji wymienia funkcję i nazwisko. Przy powitaniu prezes OSP zaprasza gości do sali konferencyjnej, izby tradycji, świetlicy, gdzie przedstawia plan pobytu. Z delegacją mogą spożywać posiłki tylko osoby wyznaczone przez prezesa OSP.

Podczas posiłku powitalnego i pożegnalnego (lub jednego uroczystego, gdy wizyta trwa kilka godzin) goście zajmują miejsca uważane za honorowe. Razem z nimi najbardziej zasłużeni z gospodarzy.

Na stołach ustawia się proporzki o polskich barwach narodowych i barwach państwa, które reprezentuje delegacja.

Pożegnanie odbywa się w sali konferencyjnej, świetlicy itp. Po krótkich wystąpieniach, złożeniu życzeń, podziękowań i ewentualnie upominków prezes OSP odprowadza delegację do samochodu, autokaru lub na dworzec kolejowy czy lotniczy.

W czasie odjazdu (odlotu) delegacji, żegnający oddają honory w chwili, gdy żegnani salutują przed wejściem do środka lokomocji. Gdy środek lokomocji rusza, żegnający również oddają honory.

Powitanie i pożegnanie wizytujących może odbywać się na granicy własnego obszaru działania, wówczas na terenie jednostki z tej okazji należy przeprowadzić uroczysty apel.

SZCZEGÓŁOWE ZASADY UDZIAŁU I ZACHOWANIA W UROCZYŚCIACH PATRIOTYCZNO-RELIGIJNYCH

Strażacka asysta honorowa ze sztandarem uczestniczy w uroczystościach religijnych o szczególnym charakterze, jak święta państwowe, regionalne, strażackie oraz z okazji specjalnych uroczystości kościelnych, w których uczestniczy oficjalna delegacja strażacka. Zachowanie się strażackich asyst honorowych w czasie uroczystości patriotyczno-religijnych w wyznaniu rzymsko-katolickim.

Msza polowa - uczestniczą:

- kompania honorowa ze sztandarem
- orkiestra strażacka
- strażacy do posług liturgicznych.

Poczty sztandarowe przed zajęciem miejsca w kościele pochylają sztandar przed ołtarzem. Miejsce ustawienia kompanii honorowej na wprost ołtarza w kolumnie czwórkowej z możliwością odstąpienia pierwszego i drugiego rzędu w lewo dla utworzenia szpaleru na przejście kapelana z komunią świętą. Strażacy kompanii honorowej pragnący przyjąć komunię świętą wykonują rząd 1 i 2 w prawo zwrot, rząd 3 i 4 w lewo zwrot. Po komunii samorzutnie, bez komend, wracają do poprzednio zajmowanej postawy.

Kompania honorowa oraz pozostałe pododdziały występujące w szyku zwartym przyjmują postawę zasadniczą a potem swobodną na komendę swoich dowódców **„BACZNOŚĆ”** podawaną przed:

- ewangelią
- podniesieniem
- komunią św.
- błogosławieństwem

Komendy mogą być poprzedzone sygnałami wykonanymi trąbką. Strażacy uczestniczący w liturgii Mszy Św. poza szykiem a występujący w umundurowaniu, w czasie podniesienia, komunii św., nie kłękają. Czynią to tylko osoby cywilne. Strażacy stoją. Strażacy stoją, kładąc prawą rękę na sercu.

Przed komunią wiernych dowódcy pododdziałów wydają komendy: **„BACZNOŚĆ”, „Pierwszy i drugi rząd krok w prawo ODSTĄP”, po komunii „Pierwszy i drugi rząd krok w lewo - ODSTĄP”, „SPOCZNIJ”**.

Funkcyjni pocztów sztandarowych, pragnący przyjąć komunię świętą kładą lewą rękę na pierś, w okolicy serca. Zwrot w szyku i ręka na piersi jest oznaką dla kapelana o chęci przyjęcia komunii świętej. Pododdziały w szyku, poczty sztandarowe przyjmują komunię na stojąco, bez zdejmowania nakryć głowy i uzbrojenia osobistego. Tak samo zachowują się członkinie MDP, HDP, KDP i OSP, które w szyku i poza nim, nie zdejmują nakryć głowy. Strażacy, którzy występują w umundurowaniu poza szykiem przyjmują komunię św. w postawie stojącej (nie kłękają jak osoby cywilne) z prawą ręką położoną na sercu. Poczet sztandarowy kompanii honorowej zajmuje miejsca po prawej stronie ołtarza, pozostałe poczty po lewej stronie.

Msza okolicznościowa w obiekcie sakralnym - uczestniczą:

- poczet lub poczty sztandarowe
- strażacy do posług religijnych
- trębacze.

Poczet sztandarowy kompanii honorowej podczas uroczystości centralnych (wojewódzkich, powiatowych, gminnych) zajmuje miejsca z prawej strony ołtarza. Poczty wprowadza się przed zajęciem przez celebransa miejsca przy ołtarzu. Zachowanie pocztów jak w punkcie 1a).

Sygnaly wykonane trąbką w czasie Mszy Św.:

1. „SYGNAŁ STRAŻY
POŻARNYCH” - wykonuje się przed rozpoczęciem Mszy Św.
w momencie gdy celebrans wychodzi po dzwonku
z zakrystii. Gdy w uroczystościach bierze udział
poczet sztandarowy wykonuje się „Sygnał straży
pożarnych”
2. „BACZNOŚĆ” - wykonuje się przed Ewangelią w momencie, gdy
wierni śpiewają „Alleluja...”
„SPOCZNIJ” - po słowach „Oto słowo Pańskie” „Chwała Tobie Chryste”.
3. „BACZNOŚĆ” - wykonuje się przed podniesieniem po słowach
„ciałem i krwią Pana Jezusa Chrystusa”.
„SPOCZNIJ” - wykonuje się po opuszczenia kielicha
4. „BACZNOŚĆ” - bezpośrednio przed komunią po sygnale dzwonka,
„NA PRAWO PATRZ” przed słowami kapłana „Oto Baranek Boży...”
„BACZNOŚĆ” - kiedy wierni wypowiadają „... a będzie uzdrowiona
„SPOCZNIJ” dusza moja.” na sygnał dzwonka,
5. „BACZNOŚĆ” - wykonuje się przed błogosławieństwem po słowach
„a teraz udzielę błogosławieństwa”.
„SPOCZNIJ” - wykonuje się po słowach „idźcie ofiara spełniona”.
6. „SYGNAŁ STRAŻY
” POŻARNYCH” - wykonuje się jeżeli w Mszy Św. uczestniczy poczet
(poczty) sztandarowy, po słowach „Idźcie w pokoju
Chrystusa”.
„SPOCZNIJ” - po wyjściu pocztów sztandarowych.

Poczty sztandarowe opuszczając kościół pochylają się przed ołtarzem.
Sposób postępowania pododdziałów i pocztów sztandarowych w świątyniach innych
wyznań należy uzgodnić z kapelanami tych wyznań.

CHWYTY SZTANDAREM

W postawie zasadniczej sztandarowy trzyma sztandar postawiony na trzewiku drzewca przy prawej nodze na linii czubka buta. Drzewce przytrzymuje prawą ręką powyżej pasa głównego, łokieć prawej ręki lekko przyciska do ciała.

W postawie swobodnej również trzyma sztandar przy prawej nodze.

Wykonując chwyt „na ramię” sztandarowy kładzie drzewce sztandaru prawą ręką (pomagając sobie lewą) na prawe ramię i trzyma pod kątem 45°. Płat sztandaru jest oddalony od barku około 30 cm.

Wykonując chwyt „prezentuj” na komendę dowódcy „**Na prawo - PATRZ**” z położenia „do nogi” sztandarowy podnosi sztandar prawą ręką i ustawia w położeniu pionowym, przy prawym ramieniu (dłoń prawej ręki znajduje się na wysokości barku), następnie lewą ręką chwytając drzewce sztandaru tuż pod prawą, po czym opuszcza prawą rękę na całą długość obejmując nią dolną część drzewca. Wykonując chwyt „do nogi” z położenia „prezentuj” lub z położenia „na ramię” przenosi sztandar prawą ręką (pomagając sobie lewą) do nogi.

SALUTOWANIE SZTANDAREM

Pochylenie sztandaru (salutowanie) wykonywane jest samorzutnie bez komend z pozycji „Na prawo - PATRZ” (PREZENTUJ).

Osoba trzymająca sztandar, prezes lub naczelnik OSP, sztandarowy robi zwrot w prawo w skos z wysunięciem jednoczesnym lewej nogi o pół kroku do przodu. Lewą ręką chwytając drzewce 10 cm poniżej płatu sztandaru, prawą ręką w dolnej części drzewca i unosi na wysokość barku a następnie pochyla sztandar w przód pod kątem 45°, prostopadle do szyku pododdziałów. Ciężar ciała spoczywa równomiernie na dwóch nogach. Powrót do pozycji „na prawo patrz” (prezentuj) następuje w kolejności odwrotnej.

Sztandar pochylają:

- A. Wręczający - przed naczelnikiem lub prezesem w czasie jego wręczania
- B. Naczelnik OSP - przed sztandarowym pocztu na moment jego wręczania
- C. Sztandarowy pocztu podczas:

- 1) prezentacji sztandaru, maszerując od lewego skrzydła pododdziałów, pochyla sztandar aż do momentu zajęcia miejsca w szyku. Sztandar prezentuje w odległości 5 metrów od pododdziałów
- 2) dekoracji sztandaru odznaczeniem
- 3) prezentacji pododdziałom odznaczenia (jak w pkt C 1)
- 4) prowadzenia przeglądu pododdziałów przez gości honorowych. Sztandar pochyla się gdy osoba odbierająca honory znajduje się 5 kroków przed pocztu a powraca do postawy zasadniczej, gdy ta osoba przejdzie 1 krok za sztandar.
- 5) prowadzonej defilady po komendzie „**BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo - PATRZ**” na 6 kroków przed trybuną, a po jej minięciu o 3 kroki sztandar powraca na ramię.

- 6) ślubowania, po wystąpieniu przed front szyku i po komendzie „**DO ŚLUBOWANIA**”. Sztandar powraca w pierwotne położenie po komendzie „**PO ŚLUBOWANIU**” „DO
„PO
- 7) pożegnania sztandaru, po wystąpieniu przed front szyku przez poczet sztandarowy wykonuje się chwyt jak na komendę: „**Na prawo - PATRZ**” (**PREZENTUJ**). Dowódca uroczystości podaje komendy do wystąpienia osoby lub osób żegnających sztandar. Maszerują one do sztandaru i zatrzymują się na 3 kroki przed nim. Sztandarowy w tym momencie salutuje sztandarem pochylając go tak, by osoba dokonująca wyroku i przyklęku na prawe kolano, mogła podnieść płat sztandaru do ust. Po wykonaniu tych czynności osoba żegnająca wstaje a sztandarowy podnosi sztandar do pozycji jak na komendę „**Na prawo - PATRZ**” (**PREZENTUJ**). Dowódca uroczystości podaje komendy do wstąpienia delegacji do szyku. Delegacja może występować w składzie 3-osobowym, wówczas klękają wszyscy a płat sztandaru całuje osoba znajdująca się w środku delegacji
- 8) uroczystości kościelnych w czasie:
- a) przeistoczenia
- b) przy komunii św. od słów „Oto Baranek Boży ...” do
„...uzdrowiona dusza moja”.
- c) błogosławienia św. sakramentem
- d) poświęcenia sztandaru w kościele
- e) po wejściu i przy wyjściu z kościoła przed ołtarzem
- 9) uroczystości pogrzebowych:
- a) po komendzie „**BACZNOŚĆ**” , „**Na prawo - PATRZ**” na sam moment wprowadzenia zwłok z kaplicy cmentarnej
- b) po przemówieniach, w czasie składania trumny do grobu, kiedy trębacz wykonuje trzykrotnie hasło Wojska Polskiego a dowódca kompanii honorowej podaje komendę: „**BACZNOŚĆ**”, „**Na prawo - PATRZ**”
- 10) defilady samochodowej sztandar przewożony jest samochodem, sztandarowy salutuje sztandarem wykonując chwyt „prezentuj”, funkcyjni pocztu siedzą na siedzeniach w samochodzie.

Zdjęcie NR 1 Ułożenie flagi dla poczty flagowego

Zdjęcie NR 2 Ułożenie rąk w czasie ślubowania

Zdjęcie NR 3 Sposób trzymania
czapki rogatywki

Zdjęcie NR 4 Sposób trzymania
czapki dżokejki

Zdjęcie NR 5 Postawa zasadnicza ze sztandarem

Zdjęcie NR 6 Postawa ze sztandarem na ramieniu

Zdjęcie NR 7 Postawa ze sztandarem na komendę "Na prawo - PATRZ"

Zdjęcie NR 8 Sztandarowy salutujący sztandarem w miejscu przez pochylenie

Zdjęcie NR 9 Prezentacja sztandaru podczas marszu

